

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

Linia

JK

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OP

AON wewn. 4327/91

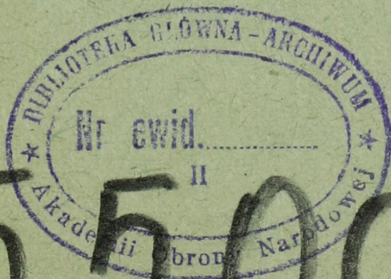
JAWNE

Egz. nr 1

Pplk dypl. mgr inż. Krzysztof KOLIŃSKI

DOWODZENIE WOJSKAMI KORPUSU OP

SKRYPT

55500

WARSZAWA

1991

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OP

AON wewn. 4627/91

JAWNE

Egz. nr 1

Pplk dypl. mgr inż. Krzysztof KOLIŃSKI

DOWODZENIE WOJSKAMI KORPUSU OP

SKRYPT

JAWNE
Autograf
M. M. OZ

WARSZAWA

1991

SPIS TREŚCI

	Strona
1. WPROWADZENIE	3
2. SYSTEM DOWODZENIA W KORPUSIE OP	6
3. DOWODZENIE WOJSKAMI KORPUSU OP W TRAKCIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH	16
3.1. Osiąganie wyższych stanów gotowości bojowej przez korpus OP	16
3.2. Dowodzenie wojskami korpusu OP podczas odpie- rania nalotów przeciwnika powietrznego	19
4. SPOSOBY DOWODZENIA WOJSKAMI KORPUSU OP	32
ZAKOŃCZENIE	36
BIBLIOGRAFIA	38
ZAŁĄCZNIKI:	
1. Ogólny schemat systemu dowodzenia KOP	39
2. Zautomatyzowane środki dowodzenia w systemie wojsk OP	40
3. Dane taktyczno-techniczne CYBERA-WA	41
4. Możliwości jednoczesnego zobrazowania informacji na konsolach graficznych zestawu CYBER i wskaźników WPS 11 zestawu RPT-20	47
5. Przykładowe wyposażenie sali bojowej SD KOP	48
6. Możliwości dowodzenia w KOP przy pracy w systemie zautomatyzowanym	49
7. Schemat zautomatyzowanego systemu dowodzenia KOP ..	50
8. Wzór meldunku dowódcy ... korpusu za nalot /etap działań/	51
9. Przykład skróconej decyzji dowódcy korpusu OP do odtworzenia gotowości bojowej meldowanej telefoni- cznie dowódcy wojsk lotniczych i OP na GSD	52
10. Przykładowy epizod dowodzenia przez dowódcę korpusu OP	55

1. WPROWADZENIE

Znana jest powszechnie teza, że sprawność dowodzenia jest jednym z podstawowych czynników determinujących skuteczność działania wojsk. W literaturze przedmiotu można jednak spotkać szereg dość zróżnicowanych definicji pojęcia "dowodzenie", dotyczących jego istoty, zakresu i treści, jak również jego relacji w stosunku do pojęcia "kierowanie".

Według jednej z definicji "... kierowanie polega na oddziaływaniu podmiotu kierowania na obiekt kierowany, aby obiekt ten zachowywał się, działał czy funkcjonował w kierunku osiągnięcia postawionych celów, w szczególnym przypadku jednego celu"^{1/}. Profesor Tadeusz Kotarbiński stwierdza, że kierowanie oznacza osiągnięcie celu przy pomocy innych ludzi.

Dowodzenie natomiast jest szczególnym przypadkiem kierowania, dotyczy bowiem uzbrojonych zespołów ludzi podporządkowanych wymaganiom dyscypliny wojskowej oraz odbywa się w surowych warunkach pola walki, w obliczu zjawisk wywołujących najwyższe napięcia sił psychicznych i fizycznych człowieka.

Według Leksykonu Wiedzy Wojskowej "dowodzenie, kierowanie wojskami to: całość kształt celowej działalności dowódcy i sztabów realizowanej w ramach określonego systemu kierowania, zapewniającej wysoką gotowość bojową i właściwe przygotowanie wojsk do jak najlepszego osiągnięcia celów walki, bitwy lub operacji, sprawne wypracowanie decyzji, we właściwym czasie postawienie zadań bojowych, organizowanie i utrzymywanie współdziałania oraz bojowego lub operacyjnego zabezpieczenia działań, a także kontrola wykonania".

^{1/} -----
Teoria organizacji i zarządzania. PWE, Warszawa, 1979 r.

W świetle powyższych definicji, jak również innych spotykanych w literaturze^{2/}, możemy wyróżnić dwa punkty widzenia na znaczenie pojęcia dowodzenie.

Pierwszy punkt widzenia wskazuje na znaczenie dowodzenia jako sztuki i sposobów oddziaływania na podwładnych, zmierzających do jak najlepszego osiągnięcia sformułowanych przez dowódcę celów działań lub postawionych przez przełożonego zadań bojowych.

Natomiast drugi punkt widzenia wskazuje na zakres dowodzenia, a mianowicie:

1. Dowodzenie wojskami w czasie organizacji /przygotowania/ działań bojowych.

2. Dowodzenie wojskami w trakcie działań bojowych - prowadzenia walki z przeciwnikiem powietrznym.

Bez względu jednak na punkt widzenia, w dowodzeniu możemy wyróżnić trzy podstawowe jego elementy nazywane również fazami dowodzenia: decydowanie, a w tym wypracowanie i powzięcie decyzji; stawianie zadań bojowych /przekazywanie decyzji wykonawcom/; kontrolowanie.

Zakres i treść problemów decyzyjnych są zawsze zależne od szczebla dowodzenia, treści zadań bojowych oraz sytuacji na polu walki. Dowodzi bowiem zarówno dowódca wojsk, dowódca korpusu OP, jak i dowódca pododdziału, ale każdy w innym za-

^{2/} - - - - -
"Dowodzenie, jako szczególna forma kierowania wojskami, oparte jest na uprawnieniu do kompleksowego przygotowania wojsk do działań bojowych i kierowanie nimi w tych działaniach" - Z.Uszyński, "Podstawowe wiadomości z teorii organizacji i zarządzania" Warszawa 1972.
"Dowodzenie to ukierunkowana działalność dowódców, sztabów, szefów rodzajów wojsk i służb mająca na celu utrzymanie wojsk w ciągłej gotowości i zdolności bojowej, przygotowanie ich do walki oraz kierowanie nimi w walce" - Regulamin walki wojsk lądowych.

kresie decyduje o przygotowaniu wojsk do działań bojowych, o ich działaniach, sposobach współdziałania, zabezpieczeniu działań i innych aspektach użycia wojsk oraz stawia związane z tym zadania i kontroluje ich wykonanie.

Istotą dowodzenia wojskami jest więc celowa działalność dowódcy i sztabu /organów dowodzenia/, polegająca na oddziaływaniu na podwładnych w taki sposób, aby działali oni zgodnie z wolą dowódcy dla osiągnięcia założonych celów i wykonania zadań bojowych.

W celu sprawnej realizacji tak założonego procesu dowodzenia w Wojskach Lotniczych i Obrony Powietrznej tworzy się system dowodzenia.

2. SYSTEM DOWODZENIA W KORPUSIE OP

System dowodzenia to "uporządkowana, zgodnie z zasadami sztuki wojennej, całość złożona z organów i środków dowodzenia sprzężonych ze sobą informacyjnie i zapewniająca podejmowanie stosowanych decyzji na wszystkich szczeblach organizacyjnych oraz ich sprawną realizację^{3/}.

Zasadnicza rola w zapewnieniu funkcjonowania systemu przypada dowódcom. Od ich przygotowania, stylu pracy, umiejętności szybkiego podejmowania decyzji i stanowczego wcielania jej w życie zależy w dużej mierze celowe ukierunkowanie działalności całego systemu dowodzenia wojskami.

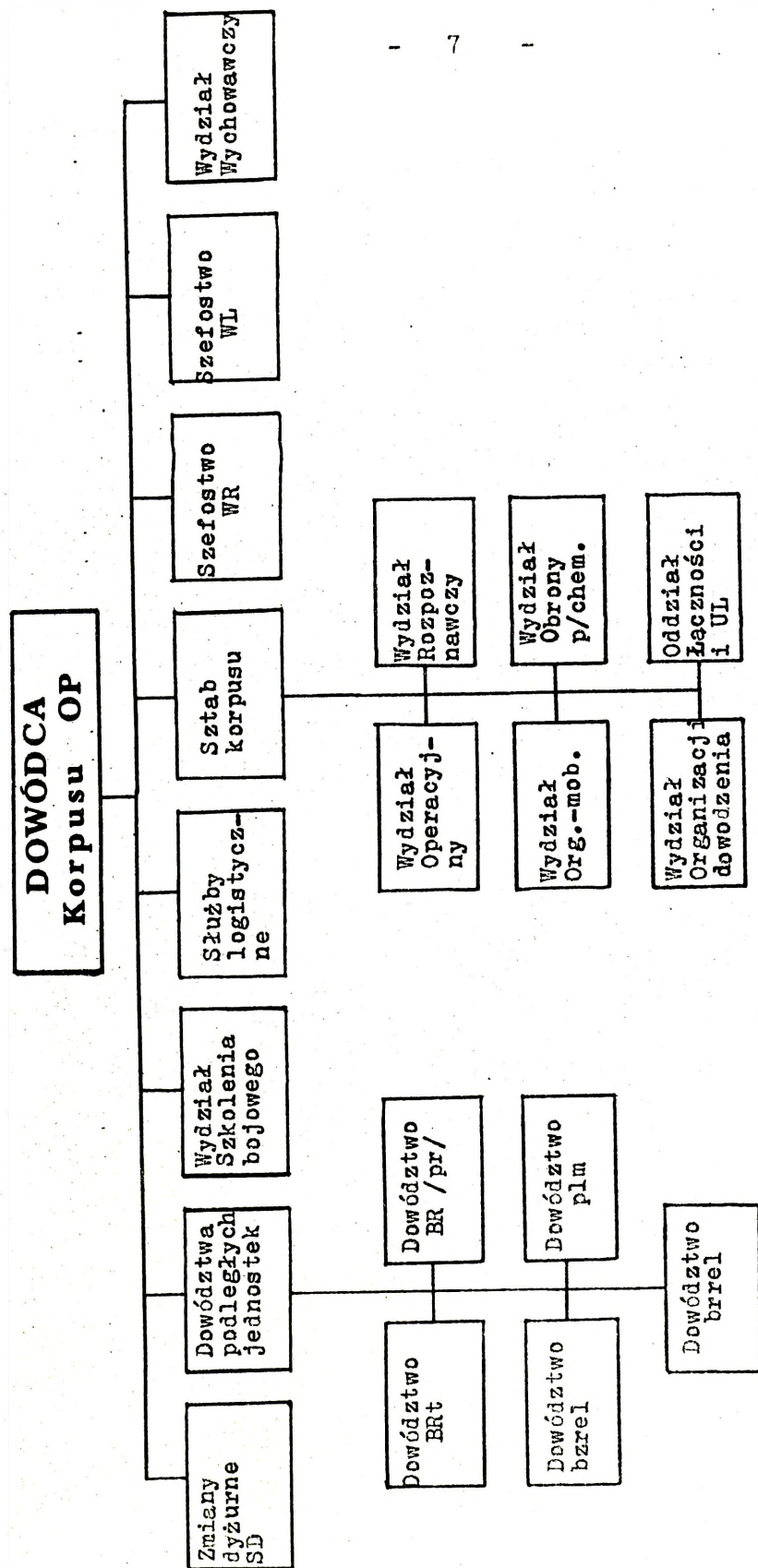
W myśl najogólniejszej zasady o jednoosobowym dowodzeniu - całością sił i środków, wszystkimi wojskami korpusu OP dowodzi jego dowódca.

Podstawowymi organami dowodzenia w korpusie OP są: na szczeblu operacyjno-taktycznym /na szczeblu korpusu OP/ sztab, szefostwo wojsk lotniczych /WL/, szefostwo wojsk raketowych /WR/, służby logistyczne oraz oficerowie zmian dyżurnych SD korpusu oraz na szczeblu taktycznym dowództwa^{4/} związków taktycznych /ZT/, oddziałów i pododdziałów. /Rysunek nr 1/.

Najbardziej odpowiedzialne zadania w procesie dowodzenia wojskami korpusu OP podczas działań bojowych spełnia sztab korpusu, a w nim - wydział operacyjny i rozpoznawczy oraz szefostwa rodzajów wojsk. Z ich składu bowiem wyznacza się zmiany /grupy/ dowodzenia, które wspomagają dowódcę w: wypra-

^{3/}-----
Leksykon wiedzy wojskowej - Warszawa 1979.

^{4/}Według Leksykonu wiedzy wojskowej - dowództwo to "zespół osób funkcyjnych i komórek organizacyjnych przy pomocy którego dowódca dowodzi podległymi wojskami".

Rys.1. Organa dowodzenia Korpusu OP

cowaniu i podejmowaniu racjonalnych decyzji dotyczących od-
pierania nalotów ŚNP; terminowym stawianiu zadań bojowych
dowódcom oddziałów /ZT/ oraz kontroli ich wykonania.

Inaczej mówiąc, są to specjaliści w dziedzinie dokonywania
oceny przeciwnika powietrznego oraz zasad, sposobów i możli-
wości wykorzystania bojowego rodzajów wojsk korpusu, a także
w zakresie organizacji i realizacji dowodzenia, współdziała-
nia i zabezpieczenia działań w korpusie OP. Ich udział w pro-
cesie dowodzenia jest podstawą merytoryczną poprawności decy-
zji podejmowanych przez dowódcę korpusu. Nie podważa to oczy-
wiście zasady, że bezpośrednią odpowiedzialność za podejmowa-
ne decyzje ponosi dowódca, od którego wiedzy, umiejętności i
talentu zależy w decydującym stopniu właściwa organizacja pra-
cy i wykorzystanie potencjału intelektualnego specjalistów
różnych dziedzin w procesie dowodzenia wojskami.

Materialną bazę systemu dowodzenia stanowią środki dowodze-
nia, w tym przede wszystkim stanowiska dowodzenia, środki łą-
czności i środki automatyzacji.

Dla zapewnienia sprawnej realizacji dowodzenia wojskami
w korpusie OP tworzy się system stanowisk dowodzenia, odpowie-
dnie wyposażonych i powiązanych ze sobą środkami łączności^{5/}.
Podstawę tego systemu stanowią: stanowisko dowodzenia korpusu
/SD KOP/, razem z nim rozmieszczone stanowisko dowodzenia bry-
gady radiotechnicznej /SD BRt/^{6/} oraz połączone stanowiska do-
wodzenia /PłSD/^{7/}. Ponadto mogą występować: stanowisko dowodze-

5/ -----
Według Leksykonu wiedzy wojskowej stanowisko dowodzenia to
"odpowiednio przygotowane i wyposażone oraz zajęte przez do-
wództwo miejsce, rejon, pojazd lub inny środek z którego
dowódca kieruje działaniami podległych mu wojsk".

6/ SD BRt stanowi centrum informacyjno-rozpoznawcze korpusu
/CIR KOP/.

7/ Załącznik Nr 1.

nia batalionu rozpoznania radioelektronicznego /brrel/, batalionu zakłóceń radioelektronicznych /bzrel/^{8/} i stanowiska dowodzenia najniższego szczebla /dr, dt, elm, krt, krrel, kzrel/.

Należy również uwzględnić stanowiska dowodzenia podporządkowanych dowódcy korpusu jednostek raketowych wojsk OPL.

W skład PłSD, w zależności od ugrupowania oraz stanu sił i środków w rejonie obrony korpusu, mogą wchodzić następujące stanowiska dowodzenia /mówimy często, że są to rodzaje PłSD/:

- związku taktycznego /oddziału/ wojsk raketowych, oddziału lotnictwa myśliwskiego i batalionu radiotechnicznego;
- związku taktycznego /oddziału/ wojsk raketowych i batalionu radiotechnicznego;
- oddziału lotnictwa myśliwskiego i batalionu radiotechnicznego;
- batalionu radiotechnicznego.

Na określonych PłSD mogą być rozmieszczone stanowiska dowodzenia pododdziałów zakłóceń radioelektronicznych. Natomiast na każdym PłSD, bez względu na jego skład, organizuje się punkt naprowadzania lotnictwa myśliwskiego /GPN/, a ponadto w razie potrzeby na bazie kompanii radiotechnicznych organizuje się wysunięte punkty naprowadzania zautomatyzowane /PZPN/ lub niezautomatyzowane /WPN/.

System stanowisk dowodzenia w korpusie OP jest utrzymywany w wysokiej gotowości bojowej. Wyraża się to, między innymi, w tym, że jest on w pełni rozwinięty i przygotowany do pracy

^{8/} -----
W perspektywie planuje się połączenie pododdziałów rozpoznania i zakłóceń i utworzenie batalionów radioelektronicznych /brel/.

już w okresie pokoju, na wszystkich zaś stanowiskach dowodzenia pełnią dyżury dobowe zmiany dyżurne.

W celu zapewnienia trwałości i ciągłości dowodzenia realizuje się szereg przedsięwzięć z zakresu rozbudowy inżynierskiej SD, maskowania operacyjnego i bezpośredniego, ochrony i obrony, rozbudowy sieci łączności, uodpornienia urządzeń radioelektronicznych na zakłócenia oraz przygotowania sił i środków do odtwarzania systemu dowodzenia po uderzeniach ŚNP przeciwnika. Istotną rolę odgrywa pod tym względem sieć zapasowych stanowisk dowodzenia.

Generalnie wyposażenie stanowisk dowodzenia powinno umożliwić rozwiązywanie trzech podstawowych problemów.

Pierwszy problem stanowi zbieranie i opracowywanie informacji o przeciwniku powietrznym i wojskach własnych w relacjach: centralne stanowisko dowodzenia /CSD/ - SD KOP; PŁSD - SD KOP; jednostki współdziałające - SD KOP. Informacje te stanowią podstawę do podejmowania przez dowódcę korpusu decyzji o użyciu podległych ZT /oddziałów/ w walce z przeciwnikiem powietrznym.

Drugim problemem jest przyjmowanie rozkazów, zadań bojowych od dowódcy wojsk lotniczych i OP i składanie meldunków w relacji: SD KOP - CSD.

Trzecim problemem jest stawianie zadań bojowych starszym dowódcom na PŁSD, dowódcom ZT /oddziałów/ oraz powiadamianie o sytuacji powietrznej w relacji: SD KOP - PŁSD.

Na obecnym etapie rozwoju środków automatyzacji na wyposażeniu stanowisk dowodzenia w korpusie OP znajdują się^{9/}: na SD
9/ -----
Załącznik Nr 2.

KOP - zautomatyzowany system dowodzenia CYBER-WA; na PŁSD - obiekt RPT-20 systemu DUNAJEC oraz obiekty WP-02M, WP-11, WEKTOR-2WE, PORI produkcji radzieckiej; na SD pododdziałów obiekty RPT-10 i WP-01M; na SD pododdziałów walki radioelektronicznej obiekt RUDNIA.

System CYBER-WA przeznaczony jest do:

- automatyzacji procesów zbierania, opracowywania /maszynowego przetwarzania/, zobrazowania na SD KOP i SD BRT informacji radiolokacyjnej o sytuacji powietrznej w rejonie obrony korpusu;

- automatyzacji procesów zbierania, opracowywania i zobrazowania na SD KOP informacji o gotowości i działalności bojowej podległych aktywnych rodzajów wojsk korpusu oraz samodzielnie podjętych decyzji przez podległe SD;

- automatyzacji procesów przesyłania i zobrazowania informacji decyzyjnych pomiędzy SD KOP a SD szczebla taktycznego /PŁSD/;

- automatyzacji procesu dookólnego powiadamiania podległych batalionów radiotechnicznych, selektywnego powiadamiania SD sąsiednich BRT o aktualnej sytuacji powietrznej w rejonie obrony KOP;

- automatyzacji procesu meldowania do CSD WLOP o sytuacji powietrznej oraz gotowości i działalności bojowej podporządkowanych sił i środków walki^{10/}.

Podstawowym zadaniem systemu CYBER-WA jest zautomatyzowane zobrazowanie na poszczególnych stanowiskach pracy SD KOP i SD

^{10/} -----
Dane taktyczno-techniczne systemu przedstawia załącznik nr 3, a możliwości jednoczesnego zobrazowania na konsolach zestawu CYBER-WA przedstawia załącznik nr 4.

BRT odpowiednio wyselekcjonowanej informacji radiolokacyjnej o sytuacji powietrznej i informacji o gotowości i działalności bojowej oraz zautomatyzowane wspomaganie procesu podejmowania decyzji o użyciu podporządkowanych aktywnych sił i środków obrony.

W zestawie CYBER-WA przewidziano również kolorowe zobrazowanie wielkoformatowe o wymiarach ok. 3 m x 4 m. Na SD BRT zobrazuje się w ten sposób sytuację radiolokacyjną w rejonie obrony korpusu, a na SD KOP oprócz tej sytuacji także tabelę działań bojowych i charakterystyk. Zobrazowanie rozwiązane jest za pomocą video-projektorów sterowanych komputerami /z wykorzystaniem sieci NOVEL/.

Wykorzystanie możliwości systemu jest zależne od wielu czynników, głównie zaś od warunków działań bojowych - na przykład wysokości lotu ŚNP, liczby celów powietrznych i stosowania zakłóceń radioelektronicznych przez przeciwnika. Wynika to z faktu, że podstawowym źródłem informacji dla tego systemu są środki radiolokacyjne, które mają ograniczone możliwości pod względem zasięgu rozpoznania i odporności na zakłócenia.

Należy również podkreślić, że jest to w zasadzie system zbierania, przetwarzania i zobrazowywania informacji. Jego podstawową zaletę stanowi krótki czas przetwarzania dużej liczby tych informacji, co ułatwia podejmowanie decyzji. Rozwiązano w nim w dużej części problem zautomatyzowanego stawiania zadań bojowych dotyczących przede wszystkim wskazywania celów powietrznych do zniszczenia w relacji: SD KOP - PŁSD.

System CYBER-WA stanowi jednak tylko jeden ze środków dowodzenia w systemie dowodzenia wojskami korpusu OP. W systemie tym w dalszym ciągu decydującą rolę spełnia i będzie spełniał człowiek /dowódca/, zasobny w odpowiednią wiedzę operacyjno-taktyczną, znający zasady i kryteria podejmowania decyzji, a także umiejący wykorzystać potencjalne możliwości danych mu do dyspozycji środków dowodzenia.

Podstawowymi elementami SD KOP są sale bojowe /dowodzenia/, w których urządza się i wyposaża miejsca pracy dla grupy dowodzenia i CIR. Ponadto urządza się miejsca pracy /pomieszczenia/ dla grup: operacyjnej, ostrzegania, ruchu lotniczego, biura hydrometeorologicznego, ośrodka analizy skażeń /OAS/, węzła łączności /WŁ/, węzła przetwarzania informacji, obsługi technicznej systemu CYBER, obsługi technicznej SD, korpuśnego PN.

Na dzień dzisiejszy wszystkie stanowiska dowodzenia korpusów OP mają jeszcze niejako podwójne wyposażenie - konwencjonalne /planszetyowe/ i zautomatyzowane.

Wyposażenie konwencjonalne jest traktowane jako rezerwowe, na wypadek awarii urządzeń systemu CYBER. Z tego też względu w sali bojowej zachowano: planszet ogólnej sytuacji powietrznej korpusu OP, służący do zobrazowywania sytuacji powietrznej z BRT, od sąsiadów i z innych źródeł rozpoznania; tablicę gotowości bojowej LM i WR; tablicę działań bojowych; tablicę dyżurnych sił i środków; planszet sytuacji skażeń.^{11/}

Centrum informacyjno-rozpoznawcze, stanowiące SD brygady radiotechnicznej, jest wyposażone w odpowiednie urządzenia /planszety, środki automatyzacji/ zabezpieczające proces zbie-

117 - - - - -
Załącznik Nr 5.

rania i przetwarzania informacji o sytuacji powietrznej od podległych pododdziałów i z innych źródeł, a także jej przekazywanie i zobrazowywanie w sali bojowej KOP.

Sala bojowa jest zasadniczym miejscem pracy dowódcy korpusu wraz ze zmianą dowodzenia, w której skład wchodzi z reguły: dowódca i szef sztabu korpusu, szefowie wojsk raketowych i wojsk lotniczych, oficerowie zmiany dyżurnej, oficerowie kierunków współdziałania, oficer rozpoznania, oficer operacyjny, starszy nawigator i dyżurny łączności.

Dla wszystkich tych funkcyjnych przygotowuje się stanowiska pracy. Dowódca korpusu, szef sztabu oraz szefowie rodzajów wojsk mają wydzielone zautomatyzowane miejsca pracy /konsola graficzna, 1-2 monitory ekranowe/ będące częścią systemu CYBER. Grupa operacyjna sztabu, przede wszystkim zaś szefowie wydziałów operacyjnego i rozpoznawczego wraz z podległymi oficerami pracują w oddzielnej sali, wyposażonej w środki łączności i miejsca pracy dla osób funkcyjnych.

W celu zapewnienia ciągłości dowodzenia, w przypadku zniszczenia /obezwładnienia/ zasadniczego stanowiska dowodzenia organizuje się zapasowe stanowisko dowodzenia korpusu OP, zwane SD-2. Podczas działań bojowych na zapasowym stanowisku dowodzenia powinna znajdować się "zmiana dowodzenia zapasowego stanowiska dowodzenia i zapasowego węzła łączności zdolna w każdej chwili do przejęcia dowodzenia"^{12/} w dowolnym momencie działań. Dowódcą takiej zmiany jest z reguły zastępca dowódcy korpusu do spraw liniowych.

^{12/} "Regulamin walki wojsk obrony powietrznej kraju". DWOPK 1982.

W sytuacjach szczególnych np. zniszczenia lub obezwładnienia etatowego ZSD KOP, rolę zapasowego stanowiska dowodzenia korpusu może spełniać jedno z połączonych stanowisk dowodzenia szczebla taktycznego, wcześniej w tym celu przygotowane. Na SD Korpusu OP z reguły rozpoczyna pracę zmiana dowodzenia nr 1, a zmiana dowodzenia nr 2 przebywa na zapasowym miejscu rozmieszczenia /ZMR/, gdzie odpoczywa i przygotowuje się do zastąpienia zmiany pierwszej. Przy długotrwałych działaniach zmiany wymieniają się co 6-8 godzin.

Na zapasowym SD korpusu OP grupa dowodzenia też pracuje w cyklu dwuzmiennym do czasu przejęcia dowodzenia na siebie. Po przejęciu dowodzenia pracuje na jedną zmianę do czasu wzmożenia jej przez kadrę dowiezioną z zapasowego miejsca rozmieszczenia.

Taki podział osób funkcyjnych i wyposażenie stanowisk dowodzenia powinny zapewnić sprawne i ciągłe dowodzenie wojskami korpusu OP w czasie walki z przeciwnikiem powietrznym, przy jednoczesnym kierowaniu odtwarzaniem gotowości bojowej wojsk i wypracowywaniu decyzji dotyczących wykonywania kolejnych zadań bojowych.

3. DOWODZENIE WOJSKAMI KORPUSU OP W TRAKCIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH

Dowodzenie wojskami korpusu OP w trakcie działań bojowych obejmuje przede wszystkim podejmowanie decyzji, formułowanie i stawianie zadań bojowych oraz kontrolę ich wykonania w zakresie:

1. Osiągania gotowości bojowej wojsk i użycia sił i środków dyżurnych.

2. Użycia oddziałów /ZT/ w walce z przeciwnikiem powietrznym, szczególnie podczas odpierania nalotów zmasowanych.

3. Odtwarzanie naruszonego systemu obrony i wykonywania kolejnych zadań bojowych.

3.1. Osiąganie wyższych stanów gotowości bojowej przez korpus OP

W zależności od stopnia zagrożenia bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej siły i środki korpusu OP mogą znajdować się w stanie stałej gotowości bojowej, podwyższonej gotowości bojowej, gotowości bojowej zagrożenia wojennego lub pełnej gotowości bojowej.

W okresie pokoju w stanie stałej gotowości bojowej część sił i środków korpusu OP pełni ciągły dyżur bojowy, natomiast pozostała część zajmuje się planową działalnością szkoleniową, zachowując jednak ustalone normy czasowe przechodzenia do wyższych stanów gotowości bojowej.

W dyżurach bojowych uczestniczą wydzielone siły i środki brygady radiotechnicznej, wojsk rakietowych, lotnictwa myśliw-

skiego i pododdziałów rozpoznania oraz zakłóceń radioelektronicznych.

Dla sprawnego kierowania siłami dyżurnymi na wszystkich stanowiskach dowodzenia i punktach naprowadzania korpusu OP pełnią dyżury dobowe tzw. zmiany dyżurne. Na ich czele stoją dyżurni operacyjni wyznaczani spośród oficerów przygotowanych do kierowania działaniami bojowymi w zakresie odpowiednim do szczebla danego stanowiska dowodzenia.

Podstawowym zadaniem zmiany dyżurnej SD korpusu OP w stanie stałej gotowości bojowej jest kierowanie siłami dyżurnymi w podległych jednostkach, realizowane przez właściwe PkSD, SD pododdziałów i punkty naprowadzania lotnictwa myśliwskiego.

W razie konieczności dyżurny operacyjny korpusu zgodnie ze swoim zakresem kompetencji i obowiązkami określonymi w "Instrukcji pełnienia dyżurów bojowych oraz użycia sił i środków dyżurnych w systemie Obrony Powietrznej Kraju" podejmuje decyzje na wprowadzenie do walki z naruszcicielami lub przeciwnikiem powietrznym, dyżurnych sił i środków LM i WR, a także sił i środków OP, które osiągnęły gotowość do działań.

W przypadku wprowadzania wyższych stanów gotowości bojowej zmiana dyżurna SD korpusu stanowi podstawowe ogniwo alarmowania wojsk korpusu, wykorzystując w tym celu posiadane środki techniczne i tabele sygnałowe.

Realizując przedsięwzięcia związane z osiągnięciem podwyższonej gotowości bojowej w korpusie zwiększa się ilość sił i środków wydzielonych do dyżurowania, podnosi się gotowość bojową pozostałych sił i środków oraz wykonuje się inne czynności

umożliwiająca sprawne osiągnięcie kolejnych, wyższych stanów gotowości. Między innymi realizuje się manewry siłami i środkami BRT dla poprawy strefy informacji radiolokacyjnej i strefy radiolokacyjnego naprowadzania, przygotowuje się czołówki rzutów naziemnych p/m, wzmacnia dyżurne zmiany zasadniczych stanowisk dowodzenia /grupy operacyjne sztabu/ oraz przygotowuje zapasowe SD do przejęcia dowodzenia.

Po wprowadzeniu gotowości bojowej zagrożenia wojennego dyżurny operacyjny SD korpusu wraz z grupą operacyjną sztabu, do czasu przybycia dowódcy korpusu dowodzi całością sił korpusu oraz kieruje osiaganiem przez nie zarządzanej gotowości.

W wojskach zwiększa się ilość sił pełniących dyżury bojowe w gotowości bojowej nr 1; skierowuje czołówki zaopatrzenia na lotniska manewru; zwiększa się zapasy zelaborowanych rakiet; obsadza się zasadnicze i zapasowe stanowiska dowodzenia pełnymi zmianami. Dowodzenie na zasadniczych stanowiskach dowodzenia poszczególnych szczebli przejmuja dowódcy.

W stan pełnej gotowości bojowej wojska korpusu OP przechodzą w przypadku powstania gróźnej dla kraju sytuacji międzynarodowej lub wykrycia początku nalotu przeciwnika powietrznego. Wyznaczone decyzją dyżurnego operacyjnego KOP siły i środki stawia się w gotowość bojową Nr 1 oraz uzupełnia się wszystkie jednostki do pełnych stanów osobowych /jeżeli nie wykonano tego wcześniej/.

Najtrudniejsze zadania w zakresie dowodzenia /kierowania/ osiaganiem wyższych stanów gotowości bojowej przypadają dyżurnemu operacyjnemu i zmianie dyżurnej SD korpusu kiedy pełna gotowość bojowa jest wprowadzana bezpośrednio ze stanu sta-

kiej gotowości bojowej z pominięciem stanu podwyższonej gotowości bojowej. W tej sytuacji odpowiada on za sprawne alarmowanie wojsk, kierowanie osiaganiem przez nie gotowości bojowej mając do dyspozycji jedynie etatowe zmiany dyżurne na swoim i podległych stanowiskach dowodzenia.

Po przybyciu na SD dowódcy korpusu /na ogół razem ze zmianą dowodzenia Nr 1/ dyżurny operacyjny lub dowódca grupy operacyjnej, zawsze nawet przy ograniczonym czasie, składa krótki meldunek. W meldunku są zawarte wnioski, z:

- dotychczasowych działań przeciwnika powietrznego;
- stanu wojsk własnych;
- otrzymanych zadań i poleceń;
- sprawności środków łączności.

Następnie dowódca korpusu zapoznaje się z sytuacją powietrzną na podstawie zobrazowania na grafoskopach systemu CYBER i ekranach /z wykorzystaniem projektorów/ lub planszetach i wynośnym wskaźniku RL "Faza" - przy pracy w systemie koncentrycznym - po czym przejmuje dowodzenie wojskami korpusu OP i wojskami operacyjnie podporządkowanymi. Melduje o tym do CSD dowódcy Wojsk Lotniczych i OP.

3.2. Dowodzenie wojskami korpusu OP podczas odpierania nalotów przeciwnika powietrznego

Dowodzenie podległymi wojskami podczas odpierania nalotów przeciwnika powietrznego jest jednym z najistotniejszych, a zarazem najtrudniejszych zadań dowódcy korpusu OP. Sprawność tego dowodzenia ma bowiem bezpośredni wpływ na efektyw-

ność wykorzystania posiadanych sił i środków, a w konsekwencji na efektywność obrony wyznaczonych obiektów. Zasadniczą trudność w realizacji tego procesu wynika ze złożoności sytuacji powietrznej oraz dynamiki działań współczesnych sił powietrznych przeciwnika, co z kolei powoduje, że czas na rozwiązanie problemów decyzyjnych jest bardzo krótki.

Dowódca korpusu musi więc w sytuacji ciągłego deficytu czasu rozwiązywać podstawowe problemy dowodzenia wojskami w trakcie działań bojowych. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć:

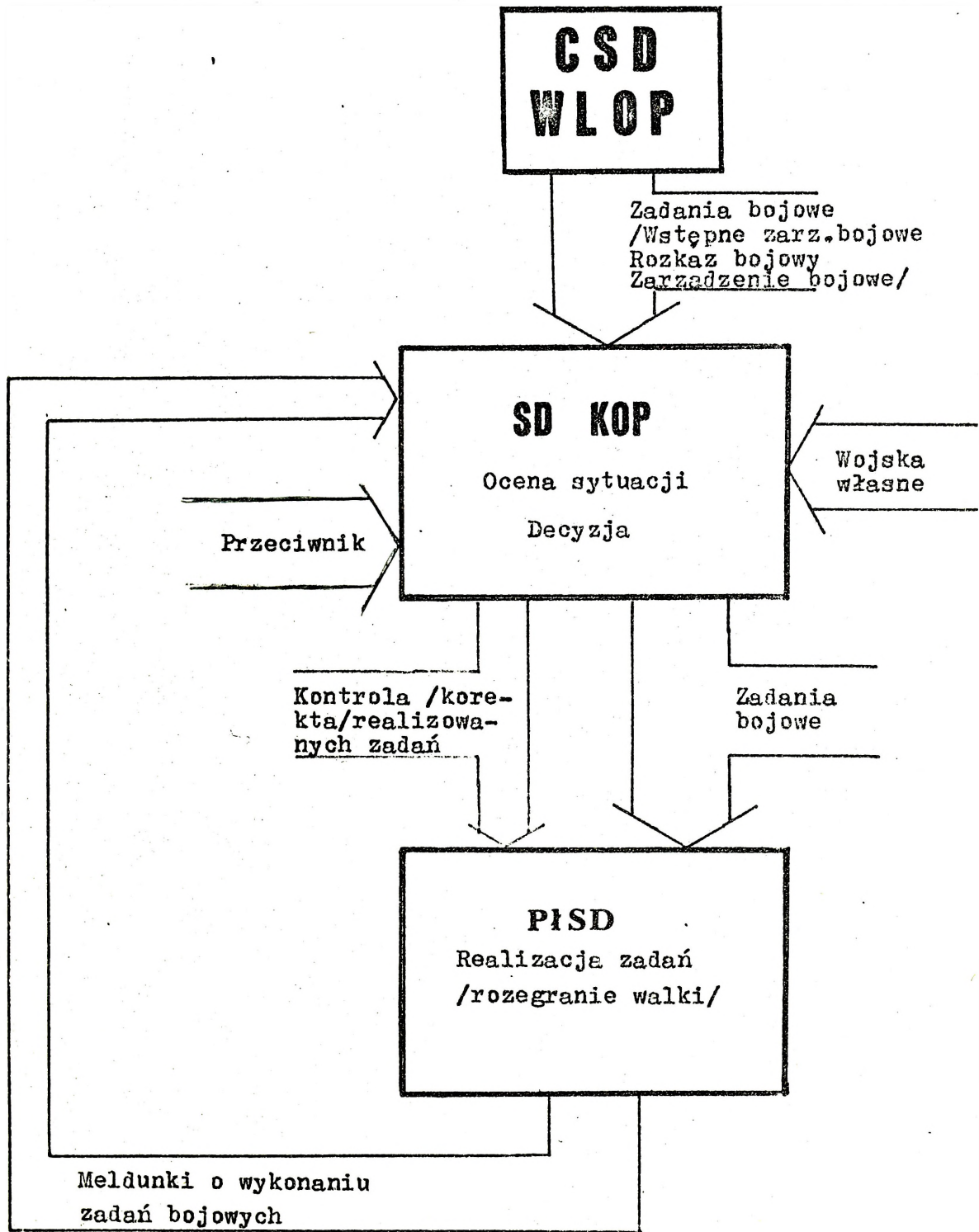
1. Podejmowanie decyzji o użyciu oddziałów /ZT/ w walce z przeciwnikiem powietrznym.

2. Formułowanie i stawianie zadań bojowych dowódcom oddziałów /ZT/.

3. Ciągłe śledzenie /kontrolowanie/ przebiegu walki i wprowadzanie zmian /dokonywanie korekt/, wynikających ze zmian sytuacji operacyjno-taktycznej, a głównie taktyki i skutków uderzeń przeciwnika powietrznego.

Podstawą podejmowania decyzji o użyciu oddziału /ZT/ są: zadania bojowe otrzymane od dowódcy Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej /z CSD/; ocena sytuacji prowadzona przez dowódcę korpusu oraz opracowany wcześniej plan działań bojowych korpusu.

Proces dowodzenia oddziałami /ZT/ w korpusie OP w trakcie działań bojowych obrazuje rysunek 2. W procesie tym możemy wyróżnić ciągle powtarzający się cykl dowodzenia realizowany

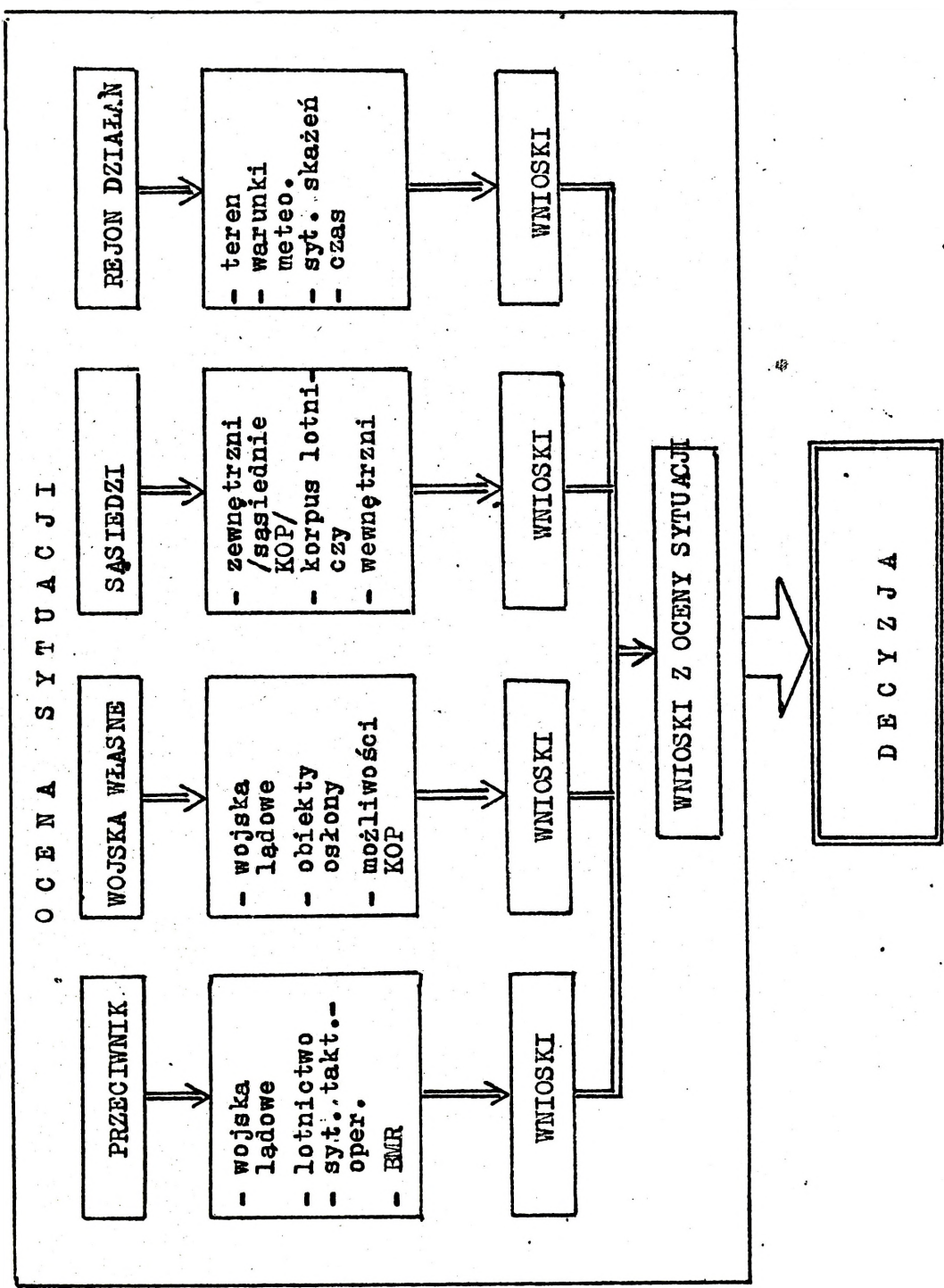
Rys.2. Schemat procesu dowodzenia oddziału /ZT/ w Korpusie OP

przez dowództwo i sztab korpusu obejmujący ocenę sytuacji, podejmowanie decyzji, stawianie zadań bojowych dowódcom oddziałów /ZT/ oraz kontrolę ich realizacji.

Zadania bojowe stawiane przez dowódcę WLOP /CSD/ mają z reguły charakter operacyjny, uogólniony. Wynika to z roli tego szczebla dowodzenia w ogólnym systemie dowodzenia WLOP to znaczy przewaga realizacji zadań o charakterze koordynacyjno-kontrolnych nad zadaniami stricto decyzyjnymi. Dlatego też dowódca korpusu, jako organizator obrony obiektów w wyznaczonym rejonie, ma z zasady niemal pełną samodzielność w wyborze sposobów użycia podległych wojsk w walce z przeciwnikiem powietrznym.

Niezależnie od zadań otrzymanych od dowódcy WLOP, dowódca korpusu OP w sposób ciągły realizuje ocenę sytuacji powietrznej. Efektem tego procesu jest określanie elementów, które mają wpływ na wykonanie zadania, w jakim stopniu dany element ułatwia bądź utrudnia realizację zadania i co w związku z tym należy wykonać. Generalnie obejmuje on dokonanie oceny przeciwnika powietrznego, wojsk własnych oraz warunków działań. /Rysunek nr 3/.

Podstawę do dokonania oceny przeciwnika powietrznego stanowią informacje uzyskiwane od: brygady radiotechnicznej, oddziału /pododdziału/ rozpoznania radioelektronicznego, współdziałających jednostek OP, rozpoznania powietrznego oraz od przełożonego z CSD. Głównym źródłem informacji jest brygada radiotechniczna, która dostarcza informacji uzyskanych zarówno od własnych posterunków radiolokacyjnych, jak i od oddziałów /pododdziałów/ współdziałających związków OPL, sąsiednich

Rys. 3. Przykładowy zakres oceny sytuacji prowadzonej przez dowódcę Korpusu OP

brygad radiotechnicznych, marynarki wojennej, w tym okrętów dozoru radiolokacyjnego. Aktualnie stosuje się bezpośrednio przekazywanie informacji pomiędzy SD sąsiednich brygad radiotechnicznych tak w systemie konwencjonalnym /niezautomatyzowanym/ jak i zautomatyzowanym. Wszystkie uzyskane informacje są zbierane, przetwarzane i uogólniane w CIR a następnie zobrazowywane na SD korpusu /w sali bojowej/ na planszetach i tablicach charakterystyk celów powietrznych, a także na urządzeniach końcowych systemu CYBER-WA /grafoskopach, alfoskopach, ekranach wielkoformatowych/.

Organizatorem rozpoznania jest szef wydziału rozpoznawczego. On sam lub oficer występujący w tej roli ciągle śledzi i analizuje działania przeciwnika powietrznego - w systemie konwencjonalnym - na podstawie sytuacji powietrznej zobrazowanej na planszetach zaś przy pracy w systemie zautomatyzowanym na podstawie zobrazowania na ekranach wielkoformatowych oraz składa krótkie meldunki dowódcy korpusu, ewentualnie odpowiada na jego pytania.

W meldunkach szefa wydziału rozpoznawczego z zasady powinny być ujęte następujące dane:

- zamiar działań, skład sił i zasadnicze kierunki nalotu przeciwnika powietrznego;
- czas pojawienia się środków napadu powietrznego w strefach wykrywania środków radiolokacyjnych korpusu OP i czas dolotu do rubieży odpalenia rakiet "powietrze-ziemia";
- prawdopodobne zasadnicze obiekty uderzeń i spodziewany charakter działań przeciwnika po przedarciu się przez obronę powietrzną;

- możliwości przeciwnika w zakresie generowania zakłóceń;
- propozycje w zakresie organizacji rozpoznania.

Zakres oceny przeciwnika powietrznego oraz wnioski i meldunki oficera rozpoznawczego w trakcie odpierania nalotów dotyczą z reguły trzech grup problemów.

Pierwszy problem dotyczy określenia prawdopodobnego czasu rozpoczęcia nalotu przez ŚNP oraz czasu ich dolotu do wyznaczonych rubieży i obiektów obrony. Jest to niezwykle istotne dla postawienia wojsk korpusu w gotowość bojową, wprowadzenie LM do wyznaczonych stref /dyżurowania, samodzielnego poszukiwania i zwalczanie celów powietrznych, krótkotrwałego wyczekiwania/. W tym zakresie konieczne jest wykorzystywanie informacji z różnych źródeł w tym przede wszystkim od przełożonego, od sąsiadów i pododdziałów rozpoznania radioelektronicznego.

Drugie, również trudne zagadnienie, stanowi dokonywanie oceny charakteru nalotu i prognozowanie działań przeciwnika na podstawie wykrytych celów powietrznych. Chodzi przede wszystkim o dokonanie oceny głównego kierunku nalotu, obiektów uderzeń, głównych sił przeciwnika, samolotów zakłócających i rozpoznawczych. Wnioski z oceny charakteru nalotu i prognozowania dalszych działań przeciwnika stanowią podstawę do racjonalnego podziału wysiłku wojsk korpusu według miejsca /rubieże, kierunki/ i czasu.

Trzeci problem dotyczy ciągłego analizowania i oceniania poszczególnych celów powietrznych, grup ŚNP, a przede wszystkim ich składu, taktyki działań, wysokości i prędkości lotu.

Wnioski z oceny charakteru nalotu i prognozowania dalszych działań przeciwnika stanowią podstawę do racjonalnego podziału wysiłku wojsk korpusu według miejsca /rubieże, kierunki/ i czasu.

Reasumując można więc stwierdzić, że w ocenie przeciwnika powietrznego chodzi zarówno o wnioski dotyczące charakteru nalotu jako całości, jak również o wnioski dotyczące taktyki działań poszczególnych celów powietrznych - grup ŚNP.

W ocenie wojsk własnych najistotniejsze jest ciągle analizowanie stanu sił i środków korpusu oraz ich gotowości i możliwości bojowych.

Stan sił i środków ZT /oddziałów/ oraz ich gotowość bojowa są zobrazowywane na tablicach działań bojowych /lub ekranie wielkoformatowym/ i urządzeniach końcowych systemu CYBER-WA na podstawie bieżących meldunków z poszczególnych P&SD. Natomiast w ocenie możliwości bojowych główną rolę spełniają szefowie rodzajów wojsk - LM i WR. Niezależnie od zadań i wytycznych dowódcy korpusu, mają oni obowiązek w sposób ciągły analizować możliwości zwalczania ŚNP na poszczególnych kierunkach i rubieżach. Na tej podstawie formułują wnioski oraz składają dowódcy korpusu meldunki i propozycje, dotyczące wykorzystania ZT /oddziałów/ LM i WR, w których:

- Szef lotnictwa myśliwskiego /starszy nawigator/ określa:
- numery celów powietrznych, na które może działać LM;
  - z jakiego plm i jakiego lotniska, jaką ilość i jakie myśliwce należy poderwać na przechwycenie tych celów;
  - rubieże przechwycenia celów i czas startu myśliwców;
  - jakie SD /PN/ powinny realizować naprowadzanie myśliwców i lotniska lądowania myśliwców po walce;
  - warunki współdziałania myśliwców z WR w strefach wojsk rakietowych.

Szef wojsk raketowych określa:

- jakie cele mogą wejść w strefy ognia, jakich jednostek WR;
- oczekiwana liczba samolotów /raket/, które mogą być zniszczone przez WR ze składu celów;
- warunki współdziałania z LM sąsiednich korpusów OP.

Wnioski z oceny przeciwnika powietrznego i wojsk własnych są podstawą do podejmowania decyzji o użyciu w walce ZT /oddziałów/. Należy przy tym podkreślić, że dowódca korpusu dysponuje informacjami o przeciwniku i wojskach własnych, zobrazowanymi na planszetach i wskaźnikach. Dokonuje więc własnej oceny sytuacji i konfrontuje ją z meldunkami oraz propozycjami oficerów sztabu i szefów rodzajów wojsk.

Podczas oceniania sytuacji najistotniejsze znaczenie ma ciągłe konfrontowanie ilości sił przeciwnika i wojsk własnych użytych w walce. Konfrontacja ta sprzyja racjonalnemu przeciwstawianiu się przeciwnikowi powietrznemu przez wprowadzenie do walki odpowiedniej ilości sił i środków korpusu. W ten sposób rozwiązuje się jeden z zasadniczych dylematów decyzji: ilu i jakich sił i środków OP należy użyć do zwalczania konkretnych celów powietrznych /grup ŚNP/, na konkretnych rubieżach i kierunkach, w obronie najważniejszych obiektów.

Formułując decyzje dotyczącą odparcia nalotu ŚNP dowódca korpusu z reguły precyzuje:

- zamiar działań - na jakich rubieżach, kierunkach i obiektach skupić główny wysiłek obrony oraz jakimi siłami i sposobami odpierać nalot;

- zadania ZT /oddziałów/ LM, WR i WRT;
- kolejność wykonania zadań przez ZT /oddziały/;
- sposób realizacji współdziałania;
- sposób dowodzenia.

Nie jest to oczywiście pełna treść decyzji, z którą dowódca korpusu zapoznaje oficerów sztabu i szefów rodzajów wojsk znajdujących się na stanowisku dowodzenia. W dynamice walki z reguły nie ma możliwości przedstawienia decyzji w pełnym brzmieniu ze względu na brak czasu. Przedstawia się natomiast podstawowe elementy decyzji, których sformułowanie jest niezbędne dla sprecyzowania i postawienia zadań dowódcom ZT /oddziałów/

Dowódca korpusu stawia zadanie bojowe z reguły osobiście, posługując się technicznymi środkami łączności. Podstawową zasadą jest stawianie zadań w relacji dowódca korpusu - starszy dowódca na P&SD chociaż nie należy wykluczać stawiania zadań bezpośrednio dowódcom ZT /oddziałów/ LM i WR.

Treść zadania bojowego dla oddziału LM z reguły obejmuje:

- numer celu powietrznego lub grupę celów, które należy zniszczyć;
- ilość sił do wykonania zadania;
- rubież wprowadzania do walki;
- sposób współdziałania z WR.

Zadanie bojowe dla ZT /oddziałów/ WR jest zwykle krótsze i jego treść obejmuje:

- numer celu powietrznego lub grupy celów, które należy zniszczyć;
- ilość sił do wykonania zadania;
- sposób współdziałania z LM.

Są to przykładowe zadania bojowe. W praktyce ich treść będzie zależeć od warunków działań i przyjętego sposobu dowodzenia wojskami korpusu OP.

System CYBER-WA pozwala dowódcy korpusu, szefowi sztabu i szefom rodzajów wojsk realizować na podstawie zobrazonej na ich stanowiskach pracy informacji - funkcję komputerowego wspomaganie podjęcia decyzji co do użycia aktywnych środków walki.

Zainicjowane przez dowódcę KOP zadanie użycia aktywnych środków walki lub wypracowane przez szefów rodzajów wojsk propozycje użycia aktywnych środków walki /lub podjęte samodzielnie przez dowódców ZT/ po akceptacji przez dowódcę KOP, zostają przesłane automatycznie zgodnie z adresem do wykonania podległym jednostkom /plm, BR, pododdział WRE/.

Numer celu, który ma być zwalczany i treść zadania do realizacji są z SD KOP automatycznie wysyłane do podległych SD. Wykonawcy po otrzymaniu zadania potwierdzają jego odbiór i przystępują do wykonania^{14/}.

Przykładowo zadanie bojowe dla IM przesyłane w systemie zautomatyzowanym w pełnej formie może zawierać następujące dane:

- czterocyfrowo - numer celu;
- dwucyfrowo - taktyczny numer plm;
- jednocyfrowo - taktyczny numer punktu naprowadzania;
- symbolem "T" wskazanie rubieży zwalczania celu;
- trzycyfrowo - taktyczny numer lotniska startu;
- jednocyfrowo - ilość myśliwców wydzielona do wykonania

zadania bojowego;

147 - - - - -
Schemat obiegu informacji decyzyjnych z wykorzystaniem CYBER-WA przedstawia załącznik nr 6.

- jednocyfrowo - typ myśliwców;
- jednocyfrowo - program naboru wysokości: 1 - normalny,
2 - z dopalaniem;
- trzycyfrowo- taktyczny numer lotniska lądowania;
- jednocyfrowo - program ataku: 1 - z tylnej półsfery,
2 - z przedniej półsfery;
- dwucyfrowo - czas do startu w minutach;
- dwucyfrowo - kurs odejścia w dziesiątkach stopni;
- trzycyfrowo - indeks pilota.

Zadania bojowe dla jednostek WR i pododdziałów WRE są znacznie mniej rozbudowane, ze względu na mniejsze potrzeby w zakresie ilości danych niezbędnych do przesłania wykonawcom.

Po postawieniu zadań bojowych dowódca korpusu śledzi i kontroluje ich wykonanie oraz uściśla, koryguje, a często nawet zmienia treść tych zadań. Podstawą kontroli wykonania zadań są meldunki dowódców ZT /oddziałów/^{15/ lub starszych dowódców na PŁSD oraz rezultaty walki z ŚNP, zobrazowywane na tablicach działań bojowych /ekranie wielkoformatowym/. Szczegółowe informacje zbierają szefowie rodzajów wojsk i oficerowie sztabu oddzielnymi kanałami łączności, wnioski zaś meldują dowódcy korpusu.}

Podczas odpierania nalotów wojska korpusu OP mogą ponosić straty w wyniku uderzeń ŚNP na lotniska, dywizjony rakietowe, posterunki radiolokacyjne i stanowiska dowodzenia.

Dowódca korpusu musi więc podejmować decyzje dotyczące od-
twarzania gotowości bojowej, manewrów, lądowania samolotów na

757 - - - - -
W systemie zautomatyzowanym meldunek o działalności bojowej
Załącznik nr 6.

innych lotniskach równoległe z decyzjami o zwalczaniu celów powietrznych. Propozycje w tym zakresie przedstawiają głównie szef sztabu i szefowie rodzajów wojsk oraz dowódca BRT. W trakcie walki korpus może również otrzymać nowe zadanie bojowe. Dowódca korpusu wypracowuje więc decyzje o prowadzeniu dalszych działań, zgodnie z otrzymanym zadaniem dowódcy wojsk. Jest to powtarzający się cykl przygotowania działań bojowych, a w tym - wypracowania decyzji - z reguły po każdym zmasowanym nalocie ŚNP^{16/}.

Przedstawiona kolejność i sposób postępowania dowódcy i oficerów sztabu można traktować jako podstawową metodę dowodzenia wojskami korpusu OP w toku działań bojowych. Natomiast zakres i treść decyzji dowódcy korpusu a także treść i sposób stawiania zadań wynikają zawsze z rozwoju sytuacji operacyjno-taktycznej oraz sposobu dowodzenia.

4. SPOSOBY DOWODZENIA WOJSKAMI KORPUSU OP

Zachowując generalne zasady dokonywania oceny sytuacji, precyzowania oraz stawiania zadań bojowych, możemy wyróżnić dwa podstawowe sposoby dowodzenia wojskami korpusu OP: dowodzenie scentralizowane i dowodzenie zdecentralizowane.

Dowodzenie scentralizowane polega na nieprzerwanym kierowaniu podległymi wojskami - z uwzględnieniem twórczej inicjatywy podwładnych w zakresie wykonywania zadań bojowych. W korpusie OP możemy mówić o dowodzeniu scentralizowanym wówczas, kiedy dowódca korpusu osobiście podejmuje decyzje o podziale sił i użyciu ZT /oddziałów/ do niszczenia celów powietrznych. Natomiast starsi dowódcy na PłSD decydują o sposobach niszczenia poszczególnych celów powietrznych. Jest to aktualnie podstawowy sposób dowodzenia w korpusie OP, w którym zachowuje się zasadę podziału kompetencji. Dowódca korpusu koordynuje wysiłki wojsk korpusu w walce z przeciwnikiem powietrznym, decydując o użyciu ZT /oddziału/, a starsi dowódcy na PłSD wykonują postawione im zadania bojowe, decydując o taktyce walki.

W praktyce można spotkać się z różnymi stopniami centralizacji dowodzenia na szczeblu operacyjno-taktycznym. Dowódca korpusu może przykładowo stawiać zadania bojowe bezpośrednio dowódcom ZT /oddziałów/, z pominięciem starszego dowódcy na PłSD. W skrajnych przypadkach może on podejmować decyzje i stawiać zadania bojowe dotyczące niszczenia poszczególnych /pojedynczych/ celów powietrznych. Będzie to miało miejsce zwłaszcza w odniesieniu do samolotów rozpoznawczych /TR-1/, samolotów E-3A systemu AWACS, samolotów zakłócających i innych

ważnych celów. W tej sytuacji ustala się szczegółowo nie tylko podział sił, ale i sposób wykonania zadania. Może również pozostawić do osobistej decyzji dowódców ZT sposób użycia niektórych oddziałów i pododdziałów, na przykład zestawów rakietowych S-200, skrytych RLS i innych.

Decentralizacja dowodzenia w korpusie OP polega na zwiększeniu kompetencji starszych dowódców na PłSD w podejmowaniu decyzji o zwalczaniu celów powietrznych. Sposób ten jest sposobem wymuszonym i jest stosowany z reguły w razie:

- niespodziewanego pojawienia się celów powietrznych na bliskich podejściach do bronionych obiektów w strefie odpowiedzialności danego PłSD;
- braku informacji o sytuacji powietrznej z rejonu PłSD;
- nalotu zmasowanego o dużej liczbie celów powietrznych;
- utraty łączności między PłSD i SD KOP.

Niespodziewane pojawienie się celów powietrznych zmusza starszych dowódców na PłSD do natychmiastowego podejmowania decyzji i prowadzenia walki. W tej sytuacji działają oni samodzielnie jednak zgodnie z zamiarem dowódcy korpusu i zadaniami sprecyzowanymi podczas planowania działań bojowych. Szczególnie często takie sytuacje mogą zaistnieć w pierwszorzutowych korpusach, gdzie zasięg informacji o przeciwniku powietrznym jest ograniczony i uniemożliwia dowódcy korpusu terminowe podejmowanie decyzji.

W razie nalotu zmasowanego o dużej liczbie celów powietrznych dowódca korpusu z reguły precyzuje jedynie głównie obiekty, kierunki i rubieże koncentracji wysiłku, pozostawiając

decyzje o niszczeniu celów powietrznych starszym dowódcom na PŁSD /dowódcom jednostek WR i LM/.

W takim przypadku treść decyzji dowódcy KOP przykładowo brzmi: "Do zwalczania celów na małej wysokości w swoim sektorze działań dowódca 20 i 30 plm ma prawo użyć 50% sił, a dowódca 50 plm /drugorzutowy/ - 30% sił LM.

Działania prowadzić sposobem dyżurowania i patrolowania w powietrzu na wyznaczonych rubieżach. Współdziałanie LM z wojskami raketowymi według wariantu w oddzielnych strefach. 50 plm być gotowym do potęgowania wysiłku 20 plm na kierunku północno-zachodnim na rubieży Nr 2".

Sposoby dowodzenia w korpusie OP mogą się różnić w odniesieniu do poszczególnych kierunków, PŁSD oraz ZT /oddziałów/: na przykład oddziałami w strefie odpowiedzialności jednego PŁSD dowódca korpusu może dowodzić w sposób wysoce scentralizowany, a innemu starszemu dowódcy na PŁSD może przekazać część swoich kompetencji. W toku walki sytuacja ta będzie się zmieniać^{17/}.

Takie warunki podejmowania decyzji i stawiania przez dowódcę korpusu zadań bojowych we współczesnej wojnie będą zjawiskiem normalnym. Przeciwnik powietrzny będzie się bowiem starał wykonać nalot w taki sposób, aby spowodować do minimum przeciwdziałanie środków OP. Z tego względu niezwykle istotne jest wcześniejsze /podczas przygotowania działań bojowych/ ustalenie zasad i sposobów dowodzenia oraz kompetencji poszczególnych dowódców, ponieważ w toku walki będzie to praktycznie niemożliwe. Należy przy tym brać pod uwagę różnorodne warunki działań

¹⁷⁷ Załącznik nr 10.

bojowych korpusów OP - na przykład pierwszorzutowego, drugorzutowego, walczącego w rejonie nadmorskim lub górskim.

Powyższy podział na sposoby dowodzenia i ich definicję należy traktować umownie: jest on dość często krytykowany. Trudno bowiem precyzyjnie określić, kiedy możemy mówić o dowodzeniu scentralizowanym, a kiedy zdecentralizowanym. Chodzi głównie o ustalenie kompetencji dowódcy danego szczebla, albowiem każde przekazanie chociażby części tych kompetencji dowódcy niższego szczebla można traktować jako decentralizację dowodzenia. Trzeba jednak z całą mocą podkreślić, że dowódca korpusu dowodzi w sposób ciągły, przyjmując jako zasadę dowodzenie scentralizowane. Natomiast okresowe przekazywanie części kompetencji starszemu dowódcy na PŁSD jest sposobem dowodzenia wymuszonym bieżącymi potrzebami i warunkami działań bojowych. Nie oznacza to, że w tym czasie dowódca nie dowodzi wojskami korpusu.

ZAKOŃCZENIE

Zmieniająca się sytuacja polityczno-militarna w Europie, przyjęta doktryna obronna kraju oraz zmiana potencjalnych kierunków zagrożenia spowodowała konieczność rozpoczęcia prac nad przeobrażeniem dotychczasowego systemu obrony powietrznej kraju w celu jego dostosowania do ogólnej koncepcji prowadzenia operacji obronnej na terytorium kraju.

W ramach związanych z tym problemów jednym z najważniejszych wydaje się być problem doskonalenia dotychczasowego systemu dowodzenia WLOP. Na najbliższe lata zakłada się utrzymanie dotychczasowego trójszczeblowego, scentralizowanego systemu dowodzenia oraz niezmiennych zasad i sposobów dowodzenia. Doskonalenie dowodzenia zakłada się realizować w dwóch zasadniczych kierunkach: przez coraz szersze wprowadzanie nowych środków automatyzacji dowodzenia i unifikację aktualnie będących na wyposażeniu wojsk oraz drugi kierunek to zmiany kompetencyjne poszczególnych szczebli dowodzenia.

Pomimo niezaprzeczalnego postępu w zakresie wprowadzania na wyposażenie stanowisk dowodzenia wojsk OP środków automatyzacji dowodzenia, na dzień dzisiejszy tylko w niektórych - dość prostych sytuacjach taktycznych i w wąskim zakresie - istnieją możliwości komputerowego wspomaganie realizacji procesu dowodzenia. Nadal decydującą rolę odgrywają zespoły ludzkie wykorzystujące w swej działalności własną wiedzę taktyczno-operacyjną. Powoduje to wydłużenie się czasu wypracowania decyzji, a także nie pozwala - na ogół - na jej optymalny wybór.

Dlatego też główny kierunek automatyzacji na najbliższe lata w Wojskach Lotniczych i OP to wprowadzanie na szeroką skalę techniki mikrokomputerowej do wspomagania zespołów funkcyjnych w procesie wypracowania decyzji oraz unifikacja i modyfikacja istniejącego i wprowadzanego sprzętu w celu doskonalenia obiegu informacji decyzyjnych.

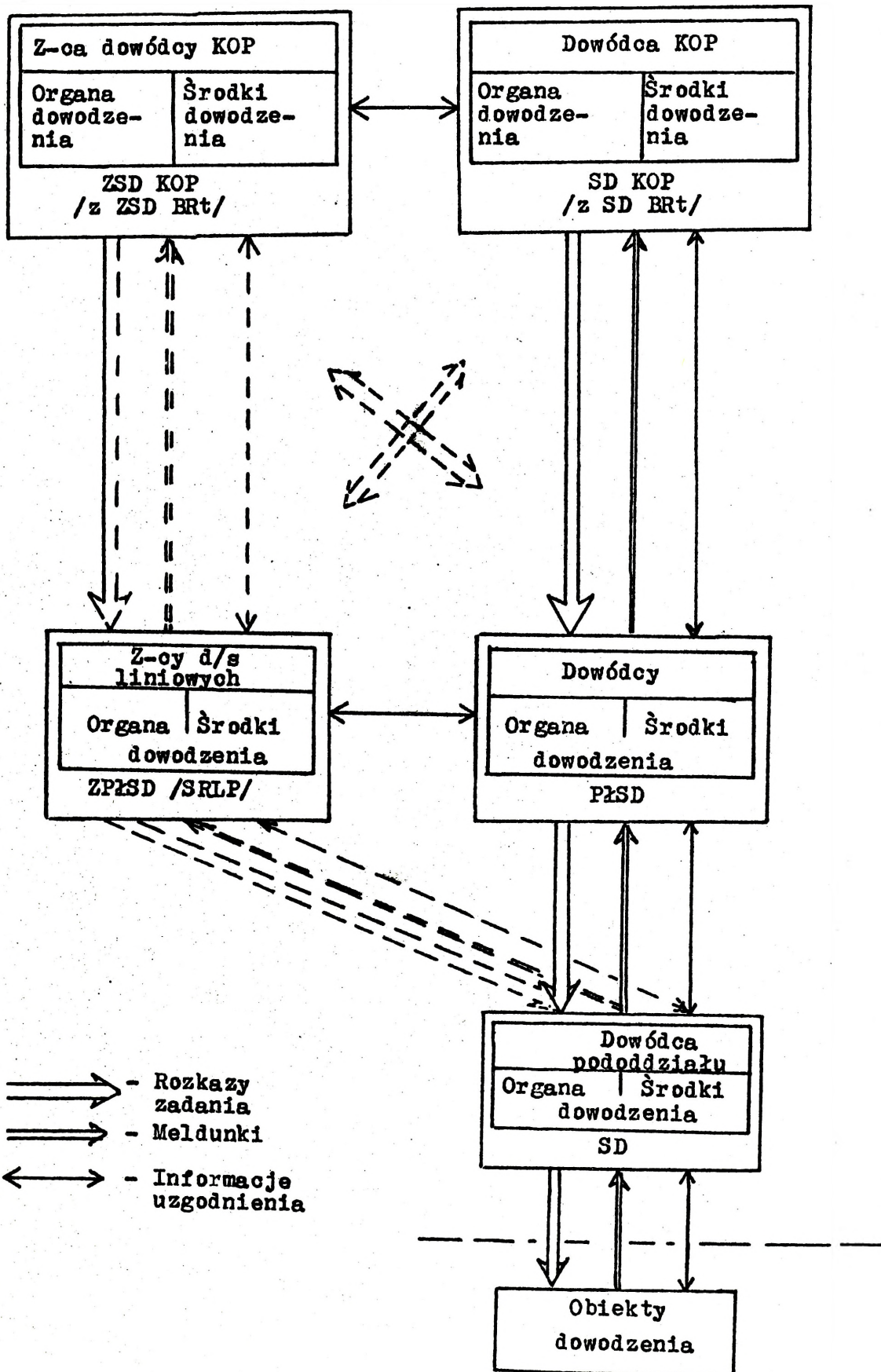
Jednocześnie z tymi zmianami będą konieczne do przeprowadzenia częściowe zmiany kompetencji poszczególnych szczebli dowodzenia. Rozwój automatyzacji i komputeryzacji oraz środków łączności pozwoli zmianie bojowej stanowiska dowodzenia szczebla operacyjno-taktycznego na ingerencję w proces kierowania walką w czasie rzeczywistym, co aktualnie w wielu sytuacjach zmusza dowódcę tego szczebla do decentralizacji dowodzenia na szczebel PłSD, a w konsekwencji obniża efektywność wykorzystania potencjału aktywnych sił obrony powietrznej. Wydaje się celowe też, aby w zakresie realizacji walki z przeciwnikiem powietrznym wszystkie kompetencje skupiały stanowiska dowodzenia szczebla taktycznego i taktyczno-operacyjnego /obecnie PłSD, SD KOP/ pozostawiając SD szczebla operacyjnego funkcję koordynacyjną i planistyczną.

Ze względu na prowadzoną restrukturyzację Wojsk Lotniczych i OP oraz rozważanymi koncepcjami organizacji jednolitego systemu OP, przedstawiony w skrypcie materiał stanowi podstawę do studiowania przez słuchaczy AON problematyki z zakresu dowodzenia wojskami KOP i wymaga rozszerzenia oraz bieżącego konfrontowania z nowoukazującymi się publikacjami z tego zakresu.

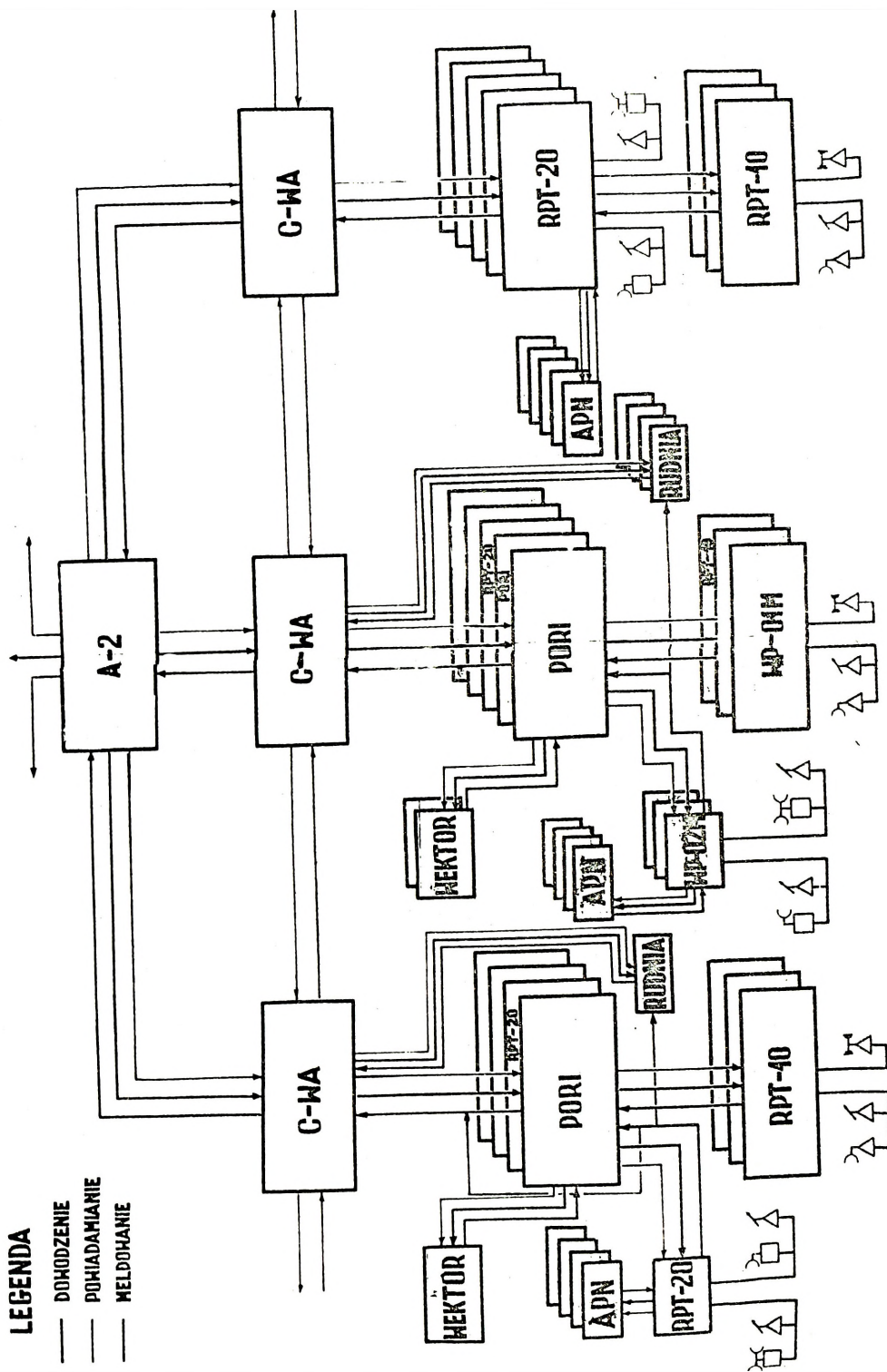
BIBLIOGRAFIA

1. Płk prof.dr hab. Eugeniusz ZABŁOCKI "Dowodzenie wojskami korpusu OPK". Zeszyty Naukowe Nr 3, W-wa 1988 r.
2. Organizacja pracy bojowej i wyposażenie stanowiska dowodzenia wojsk OPK /SD korpusu OPK/ - OPK, W-wa 1981 r.
3. Regulamin walki Wojsk Obrony Powietrznej Kraju, Korpus OPK - OPK, W-wa 1982 r.
4. Regulamin służby sztabów wojsk OPK - OPK, W-wa 1985 r.
5. Materiały ze szkolenia zbiorowego kierowniczej kadry wojsk OPK w 1989 roku - DWOPK 1989 r.

Ogólny schemat systemu dowodzenia KOP

ZAUTOMATYZOWANE ŚRODKI DOWODZENIA W SYSTEMIE WOJSK OP

DANE TAKTYCZNO-TECHNICZNE CYBERA-WA

System C-WA zapewnia odbiór informacji z kierunków zautomatyzowanych i niezautomatyzowanych:

- z każdego źródła podległego o 60 obiektach powietrznych lecz w sumie nie więcej niż o 270 /6x60 270/;

- z każdego źródła współdziałającego nie więcej niż 60 obiektach powietrznych lecz w sumie nie więcej niż o 60 /5x60 60/;

- ze źródła nadrzędnego o 15 obiektach powietrznych.

System C-WA współpracuje z systemem AEMAZ-2 za pośrednictwem:

- jednego kanału meldowania o sytuacji powietrznej oraz o gotowości, możliwościach i działalności bojowej wojsk własnych;

- jednego kanału odbiorczego selektywnego powiadamiania /system C-WA współpracuje z systemami współdziałającymi C-WA, C-W, WP-04M;

- jednym kanałem nadawczym współdziałania;

- jednym odbiorczym kanałem współdziałania.

System C-WA współpracuje z 6 podległymi SD.

PORI:

- dwoma kanałami dookólnego powiadamiania 600 km;
- - jednym kanałem zadań bojowych dla PN LM 600 km;
- jednym kanałem zadań bojowych dla WR 600 km;
- jednym kanałem meldowania o sytuacji;
- jednym kanałem meldowania o gotowości bojowej i działaniach bojowych LM oraz WR.

WP-04M:

- dwoma kanałami dookólnego powiadamiania 600 km;
- jednym kanałem zadań bojowych dla plm 600 km;
- dwoma kanałami meldowania sytuacji powietrznej 600 km;
- jednym kanałem ogólnego powiadamiania: 1200.

RPT-20:

- jednym kanałem dookólnego powiadamiania 600 km;
- jednym kanałem zadań bojowych dla PN LM oraz WR;
- jednym kanałem meldowania o sytuacji powietrznej;
- jednym kanałem meldowania o gotowości bojowej i działaniach bojowych LM oraz WR.

WP-02M:

- jednym kanałem dookólnego powiadamiania;
- jednym kanałem zadań bojowych dla PN LM;
- dwoma kanałami meldowania o sytuacji powietrznej.

RUDNIA:

- jednym kanałem dookólnego powiadamiania;
- jednym kanałem zadań bojowych dla pododdziału WR;
- jednym kanałem meldowania o gotowości bojowej; działaniach bojowych pododdziałów WRE.

NOTEČ:

- jednym dwukierunkowym kanałem współdziałania.

System CYBER-WA przechowuje informacje o:

- 30 lotniskach;
- 50 strefach dyżurowania;
- 15 niebezpiecznych i zakazanych;
- 60 wylotach;
- 512 trasach planowych,

oraz umożliwia zobrazowanie na konsolach graficznych;

- granic państwowych, rejonów odpowiedzialności KOP, rejonów odpowiedzialności oficerów analizy dróg lotniczych, siatki OPK;

- 5 SD KOP;

- 6 SD brt;

- 15 lotnisk aktywnych;

- 7 aktywnych stref dyżurowania;

- 15 stref niebezpiecznych i zakazanych;

- dyslokacja 15 lotów obszarowych.

Ponadto na monitorach ekranowych S D KOP /zespołu dowodzenia/ system CYBER-WA pozwala wyświetlić:

1/ CELE, PROPOZYCJE I PODSTAWOWE ZADANIA BOJOWE

- charakterystyki i zadania bojowe lub ich propozycje dotyczące 40 celów;

2/ DECYZJE PODJĘTE SAMODZIELNIE NA SZCZEBLU ZT

- decyzji podjętych samodzielnie na szczeblu ZT dotyczących 6 celów;

3/ TRASY SWOJE

- jednorazowo 19 charakterystyk tras swoich i planowych;

4/ TRASY /DO CSD/

- 15 charakterystyk tras o których informacja jest przekazana do CSD;

5/ CELE NAD REJONEM KOP

- ilość celów nad rejonem obrony KOP działających aktualnie oraz od początku nalotu z rozbiciem na ilość celów na małych i dużych wysokościach;

- 6/ MOŻLIWOŚCI PN LM
    - charakterystykę - wolnych kanałów naprowadzających;
  - 7/ DANE O SAMOLOTACH W STREFIE DYŻUROWANIA
    - charakterystyka zawierająca informację o samolotach przebywających w strefie dyżurowania;
  - 8/ GOTOWOŚCI I MOŻLIWOŚCI BOJOWE WR
    - 4 charakterystyki gotowości bojowej środków WR;
  - 9/ GOTOWOŚCI I MOŻLIWOŚCI BOJOWE WRE
    - 4 charakterystyki gotowości bojowej środków WRE;
  - 10/ GOTOWOŚCI I MOŻLIWOŚCI BOJOWE PLM
    - 4 charakterystyki gotowości bojowej plm lub 2 charakterystyki gotowości bojowej plm jeśli do lotniska dowiązane są strefy dyżurowania;
  - 11/ GOTOWOŚCI I MOŻLIWOŚCI BOJOWE DLA LM
    - 40 charakterystyk celów oraz zadań bojowych dla LM;
  - 12/ GOTOWOŚCI I MOŻLIWOŚCI BOJOWE PLM DLA SZEFA LM
    - 19 charakterystyk gotowości bojowej plm, lotnisk i samolotów myśliwskich - stronicowanie.
- SD BRt /centrum informacyjno-rozpoznawcze/ na monitorach ekranowych w obszarach:
- 1/ TRASY OBCE
    - 40 charakterystyk tras obcych;
  - 2/ TRASY SWOJE
    - 20 /lub więcej w przypadku wolnego miejsca TRASY OBCE/ charakterystyk tras swoich i planowych;
  - 3/ NR TRASY DO CSD
    - 15 numerów tras których informacje te przekazywane do CSD;

- 4/ NR TRASY Z CSD
  - 15 numerów tras których informacje otrzymane są z CSD;
- 5/ TORY NIESKOJARZONE
  - jednorazowo 19 charakterystyk torów nieskojarzonych /otrzymywanych ze źródeł, obszar podlega stronicowaniu/;
- 6/ NAMIARY NIESKOJARZONE
  - jednorazowo 19 charakterystyk namiarów nieskojarzonych /otrzymywanych ze źródeł - obszar podlega stronicowaniu/;
- 7/ TORY ZAKŁÓCAJĄCE
  - 18 charakterystyk torów zakłócających;
- 8/ TRASY ZAKŁÓCAJĄCE
  - 18 charakterystyk tras zakłócających których składnikami są loty zakłócające;
- 9/ TRASY ZE WSPÓŁDZIAŁANIA
  - jednorazowo 19 charakterystyk tras ze współdziałaniem /obszar podlega stronicowaniu/;
- 10/ REALIZOWANE WYLOTY
  - jednorazowo 19 charakterystyk aktualnie realizowanych wylotów po trasach planowych /obszar podlega stronicowaniu/;
- 11/ TRASY PLANOWE
  - 69 charakterystyk tras planowych /obszar podlega stronicowaniu/;
- 12/ NUMERY 5 OSTATNICH WYLOTÓW
  - 5 numerów wylotów o których informacje zostały ostatnio nadesłane do systemu..

W obszarze do wyświetlania na żądanie, znajdującym się na ekranie monitora na wszystkich stanowiskach, system CYBER-WA umożliwia operatorowi stanowiska wyświetlenie w zależności od potrzeby charakterystyk; namiaru toru zakłócającego, toru niezakłócającego, trasy niezakłócającej, trasy zakłócającej, trasy ze współdziałania, trasy grupowej, trasy skomasowanej, sytuacji powietrznej, sprawności kanałów.

W zestawie CYBER-WA przewidziano również zobrazowanie wielkoformatowe na SD KOP i SD BRT. Zobrazowanie w kolorach rozwiązane jest za pomocą video-projektora sterowanego komputerem.

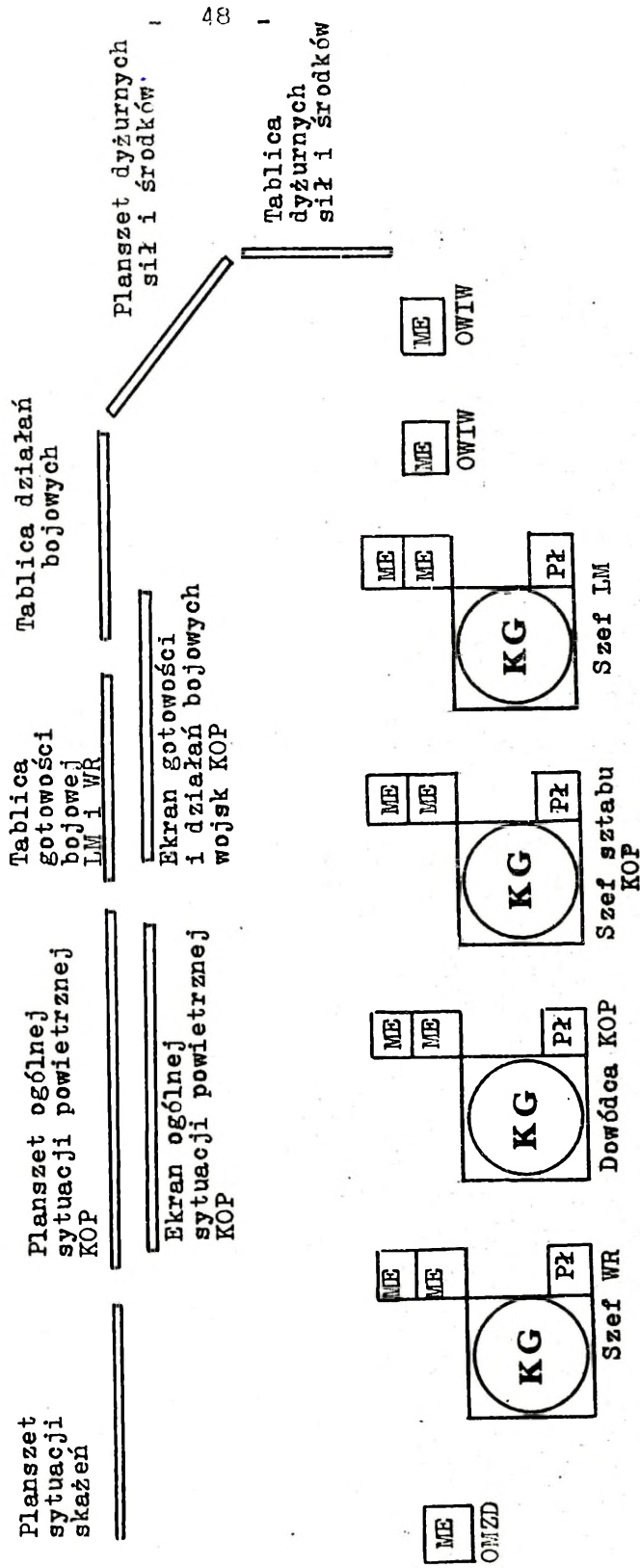
MOŻLIWOŚCI JEDNOZESNEGO ZOBRAZOWANIA INFORMACJI NA KONSOLACH GRAFICZNYCH ZESTAWU CYBER I WSKAŹNIKÓW WPS '11 ZESTAWU RPT 20

TYP INFORMACJI	NAZWA STANOWISKA																												
	CYBER - WA										RPT - 20																		
	D-CA	KOP	SZL	STAB	SZEF	LR	SZEF	WR	D-CA	BRZ	SDA	OA	OW	OKLP	OM	CSD	DAZ	D-CA	PLM	D-CA	WR	SN	RPN	D-CA	brt	SS	brt	S	OO
Tary niezakłócające pomie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tary zakłócające pomie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Namiary zakłóceń pomie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Namiary zakłóceń skojarzone	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tary skojarzone	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trasy własne	60	-	60	-	60	-	60	-	60	-	60	-	60	-	60	-	60	-	60	-	60	-	60	-	60	-	60	-	60
Trasy ze współdzielenia	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-
Trasy z powiadomianiami	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-
Trasy planowane	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rubieżę przechwyty	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1
Prognozy trus	-	3	-	3	-	3	-	3	-	3	-	3	-	3	-	3	-	3	-	3	-	3	-	3	-	3	-	3	-
Charakterystyki skrócone	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-
Informacje umiejscowione	6	-	6	-	6	-	6	-	6	-	6	-	6	-	6	-	6	-	6	-	6	-	6	-	6	-	6	-	6
Punkty o kodzie	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-
Myłoty plunowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lot obszarowy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dystakcja lotów obszarowych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Możliwości wyswietlenia na monitorach ekranowych dodatkowych informacji

- propozycje i postawione zadania bojowe
- decyzja podjęte samodzielnie na szczeblu ZT
- trasy swoje i wysyłane do CSD
- cele nad rejonem obrony KOP
- możliwości PN LM i dane o samolotach w strefach dyktowania
- gotowości i możliwości bojowe PLM, MR, MRE

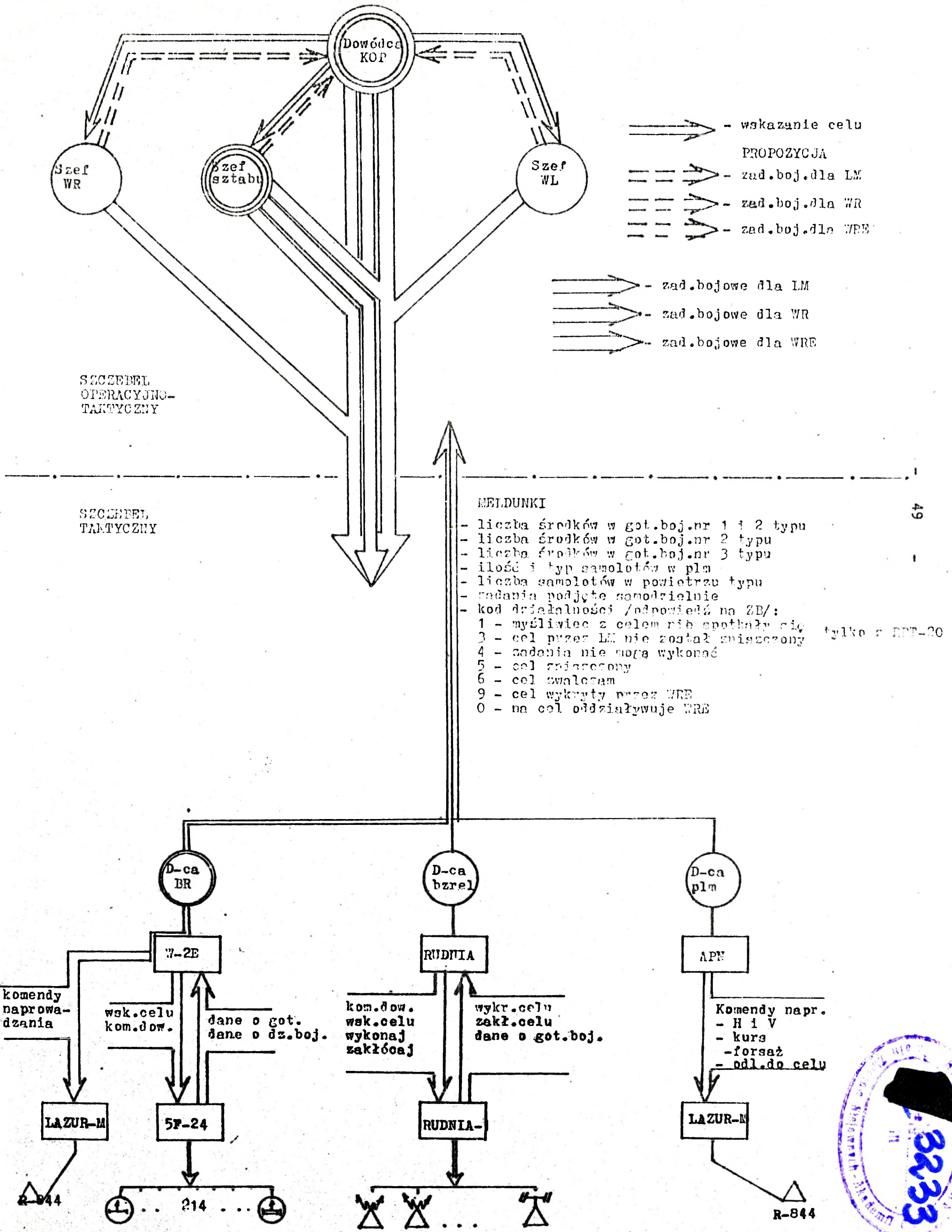
PRZYKŁADOWE WYPOSAŻENIE SALI BOJOWEJ SD KOP

ME - monitor ekranowy
 KG - konsola graficzna
 PZ - pulpit łączności

OWIW - oficer wprowadzania informacji wolnozmiennnej
 OMZD - oficer meldowania zespołu dowodzenia

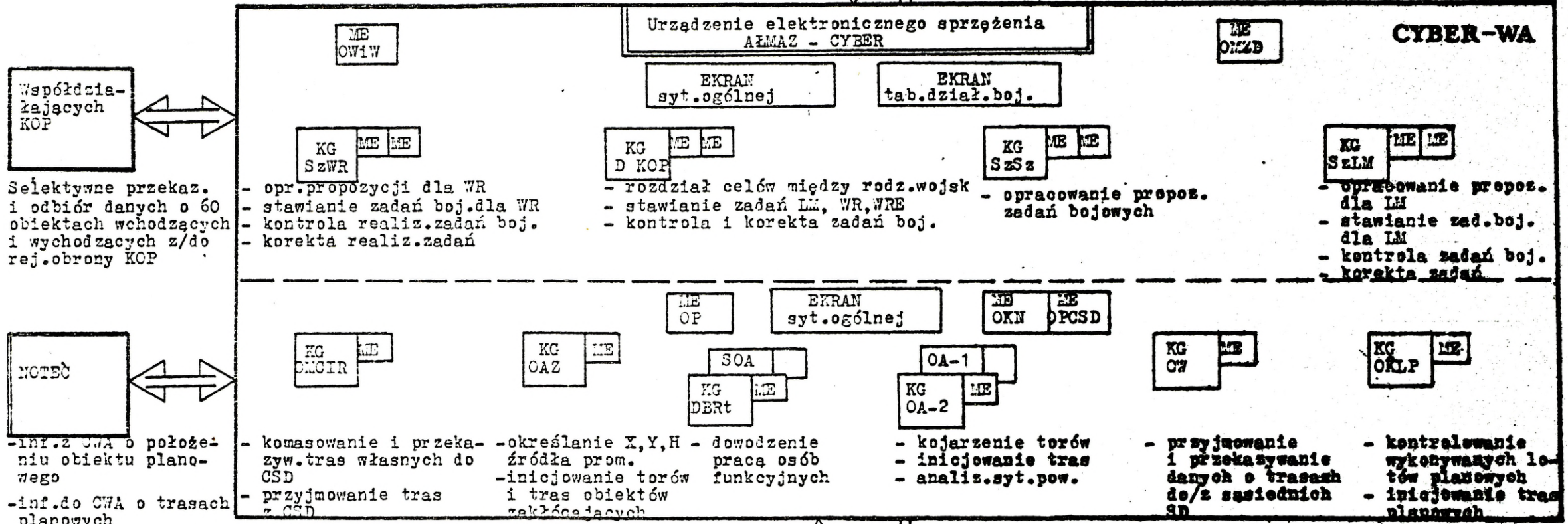
MOŻLIWOŚCI DOWODZENIA W KOP PRZY PRACY W SYSTEMIE ZAUTOMATYZOWANYM

SCHEMAT ZAUTOMATYZOWANEGO SYSTEMU DOWODZENIA KOP

A L M A Z - 2

- powiadamianie o 15-tu trasach
- likwidacja powiadam.o trasach
- komendy dotyczące przenumrowania utożsamiania lub kasowania trasy
- dane o 15-tu trasach
- meldunki o działalności bojowej
- meldunki o gotowości i możliwościach
- meldunki o rezultatach działań bojowych

Selektywne przekaz. i odbiór danych o 60 obiektach wchodzących i wychodzących z/do rej.obrony KOP

-inf.z CWA o położeniu obiektu planowego
-inf.do CWA o trasach planowych

- MELDUNKI
- o śledzonych obiektach
  - o działaniach boj.na cele
  - o got.bojowej
  - powiad.o aktualnej syt.pow.
  - stawianie zad.boj.dla aktyw.śr.walki

Współdział. P2SD

Wzajemne przekazywanie danych o syt.pow. w rej.odp.P2SD

R P T - 20

Dane o obiektach powietrznych

OWAL RUDNIA WP-11

- MELDUNKI
- o wszystkich śledz.obiekt
  - o got.i dz.boj.krt
  - powiad.o aktual.syt.pow.
  - sterowanie pracą krt - wysyłanie komend w postaci inf.umiejscowionej

R P T - 10

PRZYKŁAD SKRÓCONEJ DECYZJI DOWÓDCY KORPUSU OP DO ODTWORZENIA
GOTOWOŚCI BPJOWEJ MELDOWANEJ TELEFONICZNIE DOWÓDCY WOJSK
LOTNICZYCH I OP NA CSD

1. PRZECIWNIK

W dotychczasowych działaniach poniósł około 15% strat.
Następny zmasowany nalot przeciwnik może wykonać około go-
dziny 19.00.

Zasadniczym kierunkiem nalotu może być nadal kierunek płn.-
wschodni.

Na rejon obrony KOP przeciwnik może użyć około 10 środ-
ków bezpilotowych i 70 samolotów lotnictwa taktycznego.

Głównymi obiektami uderzeń ŚNP mogą być:

- obiekty systemu OP;
- przeprawy na rz. OLSZA;
- wojska operacyjne

oraz ośrodki militarno-administracyjno-przemysłowe.

2. REZULTATY DZIAŁAŃ

Ogółem w rejonie obrony KOP działało 25 celów w skła-
dzie 86 samolotów.

Postawiono zadania do niszczenia 24 celów. Zniszczono siła-
mi LM - 18 samolotów, wojskami raketowymi 21 samolotów.

3. OBIEKTY UDERZEŃ

Obiektami uderzeń były:

- SD 1 KOP i PŁSD SIEWIERZ;
- lotniska OŁAWA i OZIMEK;
- SO dr i RLP;
- przeprawy i rejony ześrodkowania wojsk operacyjnych.

4. PONIESIONE STRATY

W LM

W personelu latającym i technicznym - 20%, w samolotach 12%.

W WR

Straty wynoszą około 20%, zniszczone 21, 23 i 28 dr.

W WRt

Ogólny procent strat wynosi - 12%, obezwładniono SD 83 brt i RLP 851, 832.

W systemie dowodzenia

Zniszczone zostało SD - 1 korpusu i PŁSD SIEWIERZ.

5. ZAMIAR ODTWORZENIA NARUSZONEGO SYSTEMU OBRONY

LM

Dla odtworzenia naruszonego systemu i zapewnienia dalszych działań dokonano manewry rzutami powietrznymi 16 i 44 plm na lotniska: TWARDOGÒRA /8 MiG-29/ i KOZIEGŁOWY /10 F-16/.

Gotowość do działań z lotnisk po przebazowaniu godz.19.30 28.09.

WR

Dokonano przegrupowania sprzętem i raketami z 21 dr na ZSO 23 dr. Gotowość bojową na ZSO godz.24.00 20.09. 26 dr na ZSO 21 dr. Gotowość bojowa na ZSO godz.4.00 29.09.

WRt

Uruchamiam skryte RLP. Z obezwładnionych RLP 830, 851, 832 zabieram sprawne RIS do jego wzmocnienia.

6. STAN I URZUTOWANIE ŚRODKÓW MATERIAŁOWYCH

Po dokonaniu niezbędnych przebazowań między lotniskami i pozostałymi elementami ugrupowania zabezpieczę działania korpusu na okres:

w LM - 5 dni

w WR - 22 dni

w pozostałych jednostkach na 12 dni.

7. STAN SIŁ I ŚRODKÓW DO DAJSZYCH DZIAŁAŃ

Do prowadzenia dalszych działań posiadam:

w LM: trzy plm w składzie 46 MiG-29

----- 20 F-16 -----

Razem: 66 samolotów

w WR: dr-10, dt-3, podporządkowane baterii KUB-7.

W WRt: jedna BRT w składzie brt-4, RLP-16 oraz 3 bzrel w składzie kzrel - 3; 20 brrel w składzie krrel - 3.

8. DOWODZENIE I WSPÓLDZIAŁANIE

a/ dowodzenie operacyjno-taktyczne realizuje z SD-2 w m.ŚRODA;

b/ dowodzenie taktyczne jednostkami organicznymi i podporządkowanymi realizuję z PŁSD następująco:

- PŁSD SIEDLCE - 6 BA, 44 plm, 83 brt, 86 pr OPL;

- odtworzenie gotowości do działań zapasowego PŁSD dla 16 plm, 85 brt i 3 bzrel w m.GRÓDEK godz.20.00 28.09.;

c/ współdziałanie z wojskami OPL 8A, sąsiednimi korpusami OP i korpusem lotniczym realizuję w oparciu o obowiązujące plany współdziałania.

DĄB-500

PRZYKŁADOWY EPIZOD DOWODZENIA PRZEZ DOWÓDCĘ KORPUSU OP

Założenie

1. Dowodzenie odbywa się za pomocą telefonicznej łączności nieujawnionej.
2. Środki łączności dynamicznej /głosnomówiącej/ włączone są w układ konferencyjny z bezwzględnym przywilejem pierwszeństwa dowódcy KOP.

3. Zastosowano kryptonimy:

- szczebel operacyjno-taktyczny "DĄB"
- PŁSD-1 "GRAB", GPN - "SOD"
- PŁSD-2 "BUK"
- PŁSD-3 "KLON", GPN - "MOL"
- PŁSD-4 "ORZECH"

LM - "KIL"

para samolotów LM - "KSIĘGA WILKÓW"

klucz samolotów LM - "FARBA WILKÓW"

WR - "SEN"

Godz.5.30

GRAB, BUK, KLON, ORZECH - JA DĄB spodziewane jest uderzenie przeciwnika powietrznego z kierunku POŁUDNIOWO-WSCHODNIEGO i WSCHODNIEGO.

Nalot może być wykonany małymi grupami samolotów na małych i średnich wysokościach pod przykryciem zakłóceń.

Uderzenie może być wykonane na obiekty OP w rejonie "DĘBU" i "BUKA". Dla całości sił i środków GOTOWOŚĆ BOJOWA NR 1.

TREŚĆ DECYZJI - ROZKAZU		/ KTO ZWALCZA /		/ KTO NAPROWADZA /	
Czas wykrycia	Nr celu	Skład			
1	2	3	4	5	
5.40			GRAB - FARBA do strefy "80"		
6.00	8001	2	GRAB - zniszczyć cel 8001 FARBA ze strefy "80"		Naprowadza SÓD
6.10	8002	4	BUK - zniszczyć cel 8002 dwoma FARBAMI WILKÓW w drugiej kolejności działać SNEM		"-"
6.11	8003	8	ORZECH - cele z kierunku południowo-wschodniego		
	8004	4	zwalczając samodzielnie		
6.12			KLON - KSIĘGĘ WILKÓW do strefy "101"		
6.15	8005	2	GRAB - zniszczyć cel 8005 FARBA WILKÓW do rubieży nr 2		Naprowadza SÓD
6.17	8006	6	BUK - niszczyć cel 8006 dwoma FARBAMI WILKÓW, w drugiej kolejności działać SNEM		Naprowadza MÓL
	8003	2	KLON - zniszczyć 8003 KSIĘGĄ WILKÓW ze strefy "101" do rubieży nr 1		Naprowadza SÓD
6.19	8007	4	GRAB - niszczyć cel 8007 samodzielnie		
6.21	8008	2	ORZECH - KSIĘGĘ WILKÓW do strefy "90"		
6.25	8009	4	ORZECH - zniszczyć cel 8009 FARBA WILKÓW w drugiej kolejności działać SNEM		Naprowadza MÓL
6.27	8010	2	KLON - FARBIE WILKÓW do strefy "100"		
6.30	8008	2	ORZECH - zniszczyć cel "8008" KSIĘGĄ WILKÓW ze strefy "90"		Naprowadza MÓL
6.31	8011	4	BUK - Niszczyć samodzielnie cele wchodzące w strefę ognia SEN		Naprowadza MÓL

1	2	3	4	5
6.33	8010	2	KLON - zniszczyć cel 8010 FARBA WILKÓW ze strefy "100" do rubieży nr 1	Naprowadza SÓD
6.35	8012	4	GRAB - zniszczyć cel 8012 KILEM w drugiej kolejności działać SNEM	
6.37	8013	6	ORZECH - niszczyć cel 8013 SNEM	
6.40	8014	4	GRAB - niszczyć cel 8014 SNEM, wyprowadzić KIL ze strefy SEN	
			GRAB, BUK, KLON, ORZECH - JA DĄB:	
			Z kierunku wschodniego zbliżają się kolejne grupy samolotów w składzie 2-4-6 na różnych wysokościach. Zapewnić wykrycie i prowadzenie celów szczególnie na małych wysokościach.	
6.50	8020	6	KLON - niszczyć cel 8020; 8021 samodzielnie	
6.51	8021	4		
6.52	8019	1	ORZECH - zniszczyć cel 8019 KSIĘGĄ WILKÓW ze strefą "90"	Naprowadza SÓD
6.53	8021	4	BUK - niszczyć cel 8021 SNEM	
6.54	8023	6	BUK i KLON - określić skład celu 8023, który wykonuje manewr kursem i wysokością	
6.54	8023	2	BUK - zniszczyć cel 8023 FARBA WILKÓW do rubieży nr 4	
6.54	8024	2		
6.54	8025	4	Cel 8024, 8025 niszczyć SNEM, KIL w strefę SEN nie wprowadzać	Naprowadza MOL
6.54	8025	4	KLON - zniszczyć cel 8025 - dwoma FARBAMI WILKÓW do rubieży nr 1, w drugiej kolejności niszczyć SNEM	Naprowadza SÓD
6.55			GRAB, BUK, KLON, ORZECH - TU DĄB: - przestrzec ciągnąć prowadzenia celów i myśliwców - bezwzględnie spełniać zasady stosowania systemu rozpoznania "swój-obcy"	

